Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 11 (1046) ГОД XXI 14 САКАВІКА 1976 г. ЦАНА 60 гр.

* ✻ *

Бор,
як роздум,
глыбокі,
неруш пальцамі не прадзерці.
Мы ўцякаем сюды ад спёкі —
мы ўцякаем сюды ад смерці.
Працягнуўшы ў свае іголкі
ніткі яркіх праменняў,
сосны

ўзор вышываюць дзівосны...
У траве іржавеюць асколкі
ад снарадаў і мін, якія
тут упалі ў гады цяжкія...

Пахне каскаю,
пахне краскаю
з адмысловай мядовай назваю,
пахне цёмнай таемнай казкаю,
што спрадвеку гушчар
расказвае...
Дрогкім шумам, што ўторыць
думам,
то з лагоднай, то з лёгкім сумам,
ты ўспаміны аб будучым
будзіш,
лес мой — дом мой!..
Ты быў. Ты будзеш.

Пятрусь Макаль

Пуцяводныя думкі

Вывучэнне — гэта вока розуму.
Хосе Марці

Трэба многа вучыцца, каб разумець, што ведаем мала.
М. Мантэнь

Лепш вывучыць лішняе, чым нічога не вывучыць.
Сенека

Веды — зброя, а не цэль.
Л. Талстой

Трэба імкнуцца да ведаў не дзеля спрэчак, не для пагарды другіх, не дзеля выгады, славы, улады ці іншых нізкіх мэтаў, а дзеля таго, каб быць карысным у жыцці.
Ф. Бэкон

На сустрэчы у I сакратара ВК ПАРП. *Фота Я. Цялушэцкага.*

У I-га САКРАТАРА ВК ПАРП

26 лютага г.г. у 20-ую гадавіну стварэння Беларускага грамадска-культурнага таварыства Уладзіслаў Юшкевіч, I сакратар Ваяводскага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоку, у прысутнасці сакратара ВК ПАРП Галіны Пятроўскай-Ольчак і загадчыка Адміністрацыйным аддзелам ВК ПАРП Здзіслава Рыбіцкага прыняў кіраўніцтва БГКТ і „Нівы": старшыню ГП БГКТ Мікалая Самоціка, сакратара ГП БГКТ Янку Зенюка, сакратара ПОП ПАРП пры ГП БГКТ Кастуся Хлябіча і галоўнага рэдактара „Нівы" Георгія Валкавыцкага.

На сустрэчы была абмеркавана дзейнасць БГКТ і „Нівы" за мінулыя 20 год і бягучая. I сакратар ВК ПАРП высока ацаніў працу БГКТ і нашай рэдакцыі, падкрэсліваючы важную ролю, якую выконваем у асяроддзі, пажадаў узбагачэння дасягнутых вынікаў на карысць супольнай справы і з сардэчнай увагай і глыбокім разуменнем аднёсся да нашых патрэб.

Сяброўская атмасфера, якая панавала на сустрэчы, пакінула вялікае ўражанне на нашых прадстаўніках. **(гв)**

ЧЫМ ЗАЙМАЛІСЯ НАШЫ ПАСЛЫ

Дзейнасць Сейма шостай кадэнцыі закончылася, як вядома, у лютым гэтага года прыняццем вельмі важных паправак да нашай Канстытуцыі з 1952 года. У сакавіку адбудуцца чарговыя выбары ў Сейм.

— Чым жа займаліся паслы, якія прадстаўлялі нашу Беласточчыну ў Сейме?

Сакратар ваяводскага пасольскага згуртавання, пасол Крыстына Маршалак-Млынчык кажа, што лягчэй бы сказаць было, чым яны н е з а й м а л і с я.

З дакументаў вынікае, што паслы ад Беласточчыны сістэматычна сустракаліся ў Беластоку, каб абмеркаваць самыя важныя для ваяводства праблемы. Адбыліся 23 нарады з удзелам паслоў і кіруючага грамадска-гаспадарчага актыву ваяводства. Між іншым, супольна разглядалі:

— ажыццяўленне сеймавай пастановы аб упарадкаванні ўласнасці на зямлю, аб камасацыі і абмене зямельных угоддзяў;

— развіццё жывёлагадоўлі і прадукцыю корму;

— дзейнасць рамеснікаў і дробнай прыватнай прамысловасці ў галіне лепшага забеспячэння насельніцтва атракцыйнымі таварамі;

— развіццё індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва ў гарадах і вёсках;

— забеспячэнне вадой гарадскіх і вясковых жыхароў;

— паляпшэнне сацыяльных умоў працы на фабрыках і прадпрыемствах;

— ахова здароўя насельніцтва;

— развіццё турызму і спорту.

Дзякуючы падтрымцы з боку нашых паслоў Беласточчына атрымае яшчэ адно прадпрыемства для перапрацоўкі фруктаў і агародніны. Паслы дапамаглі „прапхнуць" у план на гэты год пабудову аўтабазы для гарадской камунікацыі ў Беластоку.

Дваццаць раз выступалі нашы паслы з канкрэтнымі прапановамі і патрабаваннямі ў адрас цэнтральных улад. У чатырох выпадках было гэта салідарнае калектыўнае выступленне цэлага ваяводскага пасольскага згуртавання. Былі гэта праблемы асноўнай важнасці для Беласточчыны.

Паслы, аднак, не цураліся дробных спраў, з якімі звярталіся да іх звычайныя людзі, выбаршчыкі. Адна толькі Крыстына Маршалак-Млынчык на працягу сваёй апошняй кадэнцыі прыняла і афарміла звыш 270 скаргаў. Іншыя паслы таксама не хаваліся ад сваіх выбаршчыкаў.

— А як нашы паслы адзначылі сваю прысутнасць у дзейнасці Сейма?

— Яны працавалі ў 19-ці сеймавых камісіях, дзе амаль без перапынку рыхтуецца ўсё тое, што пасля разглядае Сейм, што паказвае тэлебачанне, аб чым пішуць газеты. Чатыром паслам давераны абавязкі намеснікаў старшынь сеймавых камісій, 13 паслоў ад Беласточчыны прымалі ўдзел у пленарнай дыскусіі ў час абмяркоўкі ў Сейме розных важных пастаноў. З сеймавай трыбуны выступалі Анна Келч, Уладзіслаў Задыковіч, Ян Война, Казімір Галіцкі і іншыя.

Сярод гэтых „іншых", пра якіх гаворыць К. Маршалак-Млынчык, шмат раз знаходзілася яна сама.

Апошні раз бачылі мы яе за сеймавай трыбунай у час спрэчак над праўкамі да Канстытуцыі.

З усяго гэтага відаць, што паслы ад Беласточчыны поўнасцю апраўдалі наш давер і добра прадстаўлялі нашы супольныя справы на форуме найвышэйшай улады ў сацыялістычнай Польшчы.

Віктар Рудчык

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Людзі з песенных загонаў ● Пракладзена толькі адна баразна ● Вінцук Склубоўскі ● Берагі грымячай ракі ● Мой ліцэй, мой клас ● Лясная быль ● Пяцёра з Дашоў ● У полі за Васільковам ● Весткі з Тыневіч Малых, Сакоў, Белкаў, Дубяжына, Гарадка, Бельска, Гайнаўкі, Бранска ● Калі сняцца падушкі ● Песня „W Chicago szalał gang".

VIII З'ЕЗД БГКТ

БАНК ДУМАК

АРГАНІЗАЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Праведзены ў 1975 годзе трэці этап рэформы дзяржаўнай адміністрацыі паставіў праблему пошукаў новых форм арганізацыйнай структуры таварыства. Дагэтуляшняя структура была такая: галоўнае праўленне, аддзелы (дзейнічалі на тэрыторыі паветаў) і гурткі. У актуальнай структуры, якую трэба бачыць у падрыхтоўцы з'езду, выпадае звяно сярэдняе — аддзелы, паколькі выпалі паветы, спрашчваецца яна — галоўнае праўленне і гурткі.

Гэтыя змены не толькі арганізацыйнага характару, яны маюць рашаючы ўплыў на сутнасць справы, патрабуюць прыняцця новых формаў працы і змены функцый. Цяпер гурток стаў адзіным і асноўным звяном, які ажыццяўляе праграму на сваёй тэрыторыі, які рашае ўсе справы, што выступаюць у дзейнасці таварыства.

У даны момант нам неабходна акрэсліць падставовыя формы працы ГП БГКТ з актывам гурткоў, сувязь з гэтым актывам і спосаб перадачы праграм і ўказанняў і атрымлівання інфармацый аб іх рэалізацыі. Недахоп калектываў, якімі былі аддзелы, каардынуючыя дзейнасць гурткоў дзякуючы згуртаванаму актыву, патрабуе ў даны момант дакладнай звіданцыі гэтага актыву ў ГП і сістэматычнай працы з імі. Неабходна апрацаваць праграму навучання асобных груп актыву, прымаючы пад увагу яго спецыялізацыю, як, напрыклад, арганізатараў

(Працяг на стар. 4)

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

Дэлегат XXV з'езду КПСС

Станіслаў Наумік сярод сваіх выхаванцаў.

Хадзіць бы Станіславу наступнай восенню ў школу, але не да вучобы, не да кніг было ў той страшны час. Вайна...

Толькі ў 1944 годзе, пасля вызвалення тэрыторыі Беларусі ад нямецка-фашысцкай акупацыі, запаліліся для Станіслава школьныя агні. А ў 1953 ён прыйшоў на Валкавыскі ліцейна-механічны завод, маючы няпоўную сярэднюю адукацыю. Сёння за плячыма Станіслава Науміка — дзесяць класаў агульнаадукацыйнай школы і трохгадовая школа майстроў. Гэту адукацыю ён атрымаў без адрыву ад вытворчасці.

Станіслаў Наумік многа чытае. У яго кватэры на паліцах вялікая колькасць кніг. Сярод іх салідныя тамы Бібліятэкі сусветнай літаратуры. Асабліва Станіслаў захапляецца паэзіяй. Па выхадных днях ён з сям'ёю робіць прагулкі за горад: зімой ходзіць на лыжах, у летнюю пару яго маняць азёры і рэкі, дзе ён праводзіць актыўны адпачынак на лоне прыроды.

Станіслаў Наумік сістэматычна працуе над павышэннем сваіх прафесіянальна-тэхнічных ведаў. За гады працы накапіў велізарны практычны навык. Раней Станіслаў працаваў механікам вытворчага корпуса. Цяпер узначальвае брыгаду слёсараў-рамонтнікаў. З душой адносіцца да справы і да людзей. З'яўляючыся настаўнікам, Станіслаў за гады пяцігодкі навучыў сваёй прафесіі дваццаць маладых рабочых. У мінулым годзе Наумік удзельнічаў у працы рэспубліканскага злёту настаўнікаў. Брыгада Станіслава Науміка — гэта дружны працоўны калектыў, кожны член брыгады любіць сваю прафесію і захапляецца ёю. У брыгадзе шмат зроблена, каб аблегчыць сваю працу. Амаль кожны член брыгады з'яўляецца рацыяналізатарам. Вось некаторыя з іх. На стругальным станку ўстаноўлена прыспасабленне, дзякуючы якому механізаваны працэс шліфоўкі, бронзавыя ўтулкі замянілі сплавам з цынка, алюмінію і медзі, унядрылі закалку дэталяў токамі высокай частаты. Дзевятую пяцігодку яго брыгада выканала за чатыры з паловай гады. Ёй прызналі званне брыгады камуністычнай працы.

Завод ужо шмат гадоў з'яўляецца шэфам сярэдняй школы горада. Для старшакласнікаў гэтай школы арганізавана вытворчае навучанне па прафесіях токараў, слёсараў... Пасля заканчэння школы многія з іх прыходзяць на завод ужо падрыхтаванымі да працоўнай дзейнасці. У гэтай высакароднай працы з моладдзю вялікая частка намаганняў і настаўніка Станіслава Науміка, які імкнецца яшчэ больш развіць у моладзі замілаванне да выбранай прафесіі, дапамагчы кожнаму з іх праявіць сябе на рабоце.

За актыўны ўдзел у грамадскім жыцці калектыву, за працавітасць і ўважлівыя адносіны да людзей Станіслава Науміка шмат разоў выбіралі ў склад партыйнага бюро цэха і другі раз выбралі членам бюро раённага камітэта партыі. Ён таксама ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Станіславу Навуміку камуністы аказалі высокі давер, выбраўшы яго дэлегатам XXV з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Аляксандр Кійранен

ШТО НОВАГА?

У КІТАІ

З другой палавіны студзеня ў Кітаі ўзмацнілася кампанія нападак на праціўнікаў „культурнай рэвалюцыі".

Спасылаючыся на ўказанне Мао Цзэ-дуна: „Класавая барацьба — рашаючае звяно, а астатняе — дэталі", органы пекінскай прапаганды выступілі з рэзкай крытыкай тых кітайскіх дзеячоў, якія, па мааісцкай тэрміналогіі, з'яўляюцца „капітулянтамі", „рэвізіяністамі, надзеленымі ўладай". У друку гаворыцца аб няспыннай барацьбе „дзвюх ліній", а цяпер і „двух класаў". Атакам падвяргаюцца рэабілітаваныя ў апошні час на сваіх пасадах прадстаўнікі партыйных і дзяржаўных кадраў, якія падвяргаліся рэпрэсіям у ходзе „культурнай рэвалюцыі".

Абвастрэнне барацьбы адбылося ў важны момант унутрыпалітычнага жыцця Кітая, калі са смерцю Чжоу Энь-лая, а да яго Кан Шэна і Дун Бі-у вакантнымі апынуліся тры месцы ў саставе пастаяннага камітэта палітбюро ЦК КПК і дзяржаўныя пасады, якія займалі гэтыя дзеячы.

Мэта цяперашняга выступлення „левых", а больш дакладна экстрэмістаў, — выкарыстоўваючы Мао Цзэ-дуна, умацаваць уласны ўплыў у дзяржаўным партыйным апараце. Гэта робіцца ва ўмовах, калі ўсё больш выяўляецца фізічная слабасць Мао.

Пытанне аб замяшчэнні вакантных пасад у вышэйшым эшалоне кітайскага кіраўніцтва непасрэдна звязана з пытаннем аб тым, хто можа стаць пераемнікам Мао. Групоўка „левых" змагла ў выніку „культурнай рэвалюцыі" падпарадкаваць сабе прапагандысцкі апарат, заняць уплывовыя пазіцыі ў цэнтральным партыйным апараце.

У той жа час становіцца вядомым усё больш фактаў, якія сведчаць аб тым, што сярод кіруючых кадраў атрымліваюць шырокае распаўсюджанне настроі ў карысць рэалістычнай унутранай і знешняй палітыкі, канкрэтнага вырашэння неадкладных праблем развіцця краіны, закранаючых інтарэсы кітайскага народа. Гэтыя тэндэнцыі звязваюць з пазіцыяй так званай „памяркоўнай", або „прагматычнай" лініі. атоесамляючы яе з прадстаўнікамі адміністрацыйнага і ваеннага апарату. Вядома таксама, што ў радзе правінцый Кітая мелі месца адкрытыя выражэнні незадаволенасці насельніцтва сваім цяперашнім цяжкім становішчам.

Да гэтага часу Мао Цзэ-дун сістэматычна аказваў падтрымку „левым", захоўваючы ў той жа час магчымасць манеўра і выступаючы як свайго роду „арбітр", што стаіць над групоўкамі.

Трэба адзначыць, што ход падзей прывёў да з'яўлення ў Кітаі слою партыйных і дзяржаўных кіраўнікоў, якія яшчэ не скампраметавалі сябе выступленнямі супраць „левых" і праяўляюць лаяльнасць да Мао Цзэ-дуна, але ў той жа час па сваёй палітычнай біяграфіі прадстаўляюць тую ж катэгорыю кадравых работнікаў старэйшага і сярэдняга пакаленняў, што і „памяркоўныя". Прадстаўніком гэтай праслойкі ў саставе палітбюро ЦК КПК называюць, напрыклад, Хуа Го-фэна, які, як піша заходні друк, стаў кампраміснай фігурай на пасадзе выконваючага абавязкі прэм'ера дзяржсавета.

Унытрыпалітычная барацьба ў Кітаі прыняла настолькі востры характар, што „Жэньмінь жыбао", „Гуанмін жыбао" і „Хунцы", якія знаходзяцца ў руках „левакоў", пішуць аб ёй дзень пры дні.

Мааісты ў якасці асновы згуртавання кітайскага кіраўніцтва, ахопленага міжусобнай барацьбой, па-ранейшаму спрабуюць выкарыстаць махровы антысаветызм, шукаюць падтрымку ў самых рэакцыйных імперыялістычных колаў.

А. Пятроў

НА СТАРОНКАХ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ

МІНУЛАЕ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ Ў БелСЭ

Яно адлюстравана ў артыкулах і ілюстрацыях, якія непасрэдна прысвечаны мясцовасцям, гістарычным фактам і людзям Беласточчыны (напр. „Беласток", „Падляшша", „Драгічынская бітва", „Івановіч Грынь" і інш.) або прадстаўляюць гістарычныя падзеі ў больш шырокім плане, але яны таксама датычаць Беласточчыны (напр. „Бужане", „Дрыгавічы", „Чорная Русь", „Вялікае княства Літоўскае" і г.д.).

Наш агляд БелСЭ пачнем ад матэрыялаў аб каменным веку і свідэрскай культуры („Свідэрская культура", т. IX, с. 441-2), якая была пашырана ў X-VII тысячагоддзях да нашай эры ў Польшчы (Мазовія) і на Беларусі (Панямонне, Заходняе Палессе), значыць, ахоплівала таксама тадышнюю Беласточчыну. Яна належала паляўнічым плямёнам, што жылі ў прыледавіковай вобласці. Людзі карысталіся прыладамі працы з крамнёвых пласцін, палявалі з лука і прыручылі сабаку. Ужо склаўся рода-пляменны лад, паўстаў матрыярхат з кіруючай роляй жанчыны ў гаспадарцы і грамадскім жыцці. З артыкула „Шарападобных амфар культура" (т. XI, с. 295) даведваемся, што гэта была „культура неалітычных плямён, якія ў 3-м тысячагоддзі да нашай эры насялялі тэрыторыю Еўропы ад Эльбы да Дняпра і ад Балтыйскага мора да Чэхаславакіі і Румыніі. Насельніцтва жыло ў паселішчах у паўзямлянках і наземных жытлах слупавой канструкцыі, выраблялa шарападобныя і пласкадонныя амфары, гаршкі, кубкі, міскі, шліхтаваныя крамнёвыя сякеры, касцяныя вырабы, бурштынавыя ўпрыгожанні (...), займалася жывёлагадоўляй і паляваннем". Падобна шэраг матэрыялаў адносіцца пасрэдна да Беласточчыны ў артыкулах „Бронзавы век" (т. II, с. 402-3), „Жалезны век" (т. IV, с. 402-3) і інш.

Аб усходнеславянскіх плямёнах, што насялялі паўднёвую Беласточчыну, можам меркаваць з артыкула „Бужане" (т. II, с. 455), у якім гаворыцца, што гэта было „старажытнае ўсходнеславянскае племя (магчыма, саюз плямёнаў), якое ў 6-9 ст. жыло ў басейне Заходняга Буга. Археалагічнымі раскопкамі высветлена, што бужане з глыбокай старажытнасці жылі асела, займаліся земляробствам, жывёлагадоўляй, бортніцтвам, рамёствамі" і далей: „у 10 ст. увайшлі ў склад Кіеўскай Русі. З 12 ст. жыхароў зямель Пабужжа называлі па галоўных гарадах княстваў (драгічынцы, берасцейцы і інш.). З 13 ст. пашыраецца новая назва гэтых зямель — Падляшша, а з 1569 г. — Падляссе". З карты ў артыкуле „Дрыгавічы" (т. IV, с. 292), — што ўсходнюю Беласточчыну засялялі дрыгавічы, з карты ў артыкуле „Крывічы" (т. VI, с. 132) —

(Працяг на стар. 5)

Do

Zespołu Redakcyjnego

„Niwy"

Białystok

Z okazji XX-lecia „Niwy" przesyłam Zespołowi Redakcyjnemu — w imieniu Zarządu RSW „Prasa-Książka-Ruch" i własnym — serdeczne gratulacje i życzenia.

Od 20 lat „Niwa" jest pismem zaangażowanym w sprawy rozwoju społeczno-kulturalnego ludności białoruskiej w Polsce. Jako inicjator wielu pożytecznych działań i akcji społecznych zdobyło pismo uznanie, zaufanie i szacunek swoich czytelników.

Gratulując Wam dotychczasowych osiągnięć, życzę Zespołowi Redakcyjnemu zadowolenia w pracy i pomyślności w życiu osobistym.

Stanisław Mojkowski
Prezes Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch"

Tow.

Jerzy Wołkowycki

Redaktor Naczelny

Tygodnika „Niwa"

w Białymstoku

Szanowny Towarzyszu Redaktorze,

Z okazji Jubileuszu XX-lecia działalności Waszego pisma przesyłamy Wam i całemu zespołowi redakcyjnemu serdeczne pozdrowienia i najlepsze życzenia.

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej wysoko ceni Waszą działalność na niwie popularyzacji osiągnięć Kraju Rad i współpracy polsko-radzieckiej.

Jesteśmy przeświadczeni, że tak jak dotychczas możemy liczyć na waszą pomoc w realizacji programu wojewódzkiej Organizacji Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Życzymy Wam, Szanowni i Drodzy Towarzysze, dalszych sukcesów w pracy zawodowej i szczęścia w życiu osobistym.

Za Prezydium
Jan Socha
Przewodniczący ZW TPPR.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 12.III — 7.30 Koncert. 8.20 Spektakl. 14.00 Film fab. 17.00 Koncert. 17.55 Spektakl. 19.30 Koncert.

Sobota 13.III — 12.00 Hokej CSKA—Chimik. 14.45 Koncert. 17.00 Nie do wiary. 18.00 Film. 19.30 Koncert. 20.25 Gimnastyka. Mistrz. ZSRR. Kobiety.

Niedziela 14.III — 9.00 Film fab. 10.05 Koncert. 12.50 Film fab. 15.00 Panorama międzynar. 15.30 Filmy anim. 16.15 Święto sportowe dla uczczenia XXV Zjazdu KPZR. 18.00 Klub film. 20.30 Sport. Pływanie. ZSRR—NRD.

КІНО

Białowieża Zaproszenie — szwajc. 16—17. Flip i Flap w legii cudzodziemskiej — RFN 18—19. Rozmowa — USA. 20—21.

Czeremcha 5 łatwych utworów — USA. 16—17. Niezwykłe przygody Włochów w Rosji — radz. 20—21.

Czyże Zielona ściana — per. Aresztuję cię przyjacielu — USA 17—21.

Dubicze Cerkiewne Przygody Hucka Finna — radz. Godzina za godziną — pol. 17—21.

Gródek Blokada I i II s. radz. 20—21.

Kleszczele Wycieczka w nieznane — pol. 16—17. Drogi do ojczyzny — pol. 18—19. Przeznaczenie ma imię Kamila — czes. 20—21.

Michałowo Najemnik — ang. 16—17. Babie lato — buł. 18—19. Wspomnienie generała — radz. 20—21.

Milejczyce Marysia i krasnoludki — pol. 16—18. Legenda o Pauli — NRD 17—21.

Narew Polska gola! — pol. Żołnierski trud — pol. 17—21.

Narewka Pepino podbija Amerykę — wł. Kobieta z lancetem — radz. 17—21.

Nurzec Dzieci Don Kichota — radz. 16—17. Żeglarz znad Dunaju — węg. 18—19. Niezwykłe przygody Włochów w Rosji — radz. 20—21.

Orla Orzeł i reszka — pol. Adaś i Ola — czes. 17—21.

Rajsk Gorący śnieg — radz. Tylko wtedy gdy się śmieję — ang. 17—21.

Suchowola Kalendarz Warszawski — pol. Pojedynek na szosie — USA 17—21.

B.Z.Graf. Zam. 655 F-2

ЛЮДЗІ БГКТ. АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

Кажуць, што каб пазнаць чалавека, трэба найперш з ім з'есці бочку солі. Нашы жыццёвыя сцежкі скрыжаваліся шаснаццаць год таму назад. Ён тады быў ужо выкладчыкам гісторыі беларускай літаратуры пры кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, а я пачынаў працу ў тыднёвіку „Ніва".

Бочкі солі мы разам не з'елі, хаця даводзілася нам сустракацца ў самых розных абставінах.

Якім чалавекам з'яўляецца Алесь Барскі?

Гэтае пытанне трывожыла мяне неаднойчы. Узнікла яно вось і тады, калі апошнім разам знаходзіўся я ў яго варшаўскай кватэры, якую нядаўна ён сабе купіў у кааператыўным жылым корпусе. Асноўнай аздобай гэтай кватэры з'яўляюцца самавары — старынныя рускія, адмыслова ўпрыгожаныя самавары, якія напамінаюць нам далёкае мінулае. Многа іх тут, штук дваццаць, а мо і больш.

У гэтых абставінах неяк зусім па-другому гучыць яго лірычны верш, адзін з апошніх, які ўпершыню чую ў яго аўтарскім цудоўным выкананні:

Мой пацер — гэта ворыва,
іканастас дубровы восеньскай,
танец язычаскі пад зорамі,
словы на волю просяцца...

Лірызмы адзінокія,
паклоны вербаў верасню...
О, сны мае далёкія,
што верацца, не верацца...

Цячэ рака ў мінулае,
бяжыць рака ў будучасць...
І песня цёпла-чулая
на зімніх хвалях студзіцца.

Айчына вераснёвая —
вада з агнём звянчалася.
Малітва безгаловая...
— Я каюся, я каюся...

Слухаю гэту лірычную споведзь, а перад вачыма, як у фільме, узнікае цэлае яго жыццё — ад дзяцінства ў вёсцы Бандары да універсітэцкай кафедры, якой ён кіруе ад кастрычніка мінулага года. Лёс не пашкадаваў яму самых цяжкіх выпрабаванняў. Перажыў ён сямейную трагедыю, загінула яго адзіная дачка, памерлі старэнькія бацькі...

Над вадою схіліліся
вербы-літанні.
Ціха ў цішы, гранне ў гранні...
Усё сёння далёкае блізкім
мне стала —
Цябе мне замала і свету нам
мала.
У вербах і ў нас тое самае
гранне...
Над вадою схіліліся
вербы-літанні...

— Мне здавалася, што я ўжо больш не стану пісаць вершы, — гаворыць мне Алесь Барскі. — Як паэт маўчаў я амаль два гады... І вось параўнальна нядаўна быццам абарвалася нада мною хмара паэзіі і я за паўтара месяца часу стварыў больш за сто вершаў.

Мой пацер — гэта ворыва,
іканастас дубровы восеньскай...

Сялянскія матывы... Яны прысутны ва ўсёй творчасці, бо ў глыбіні сваёй душы Алесь Барскі, так мне здаецца, астаўся ўсё ж селянінам і з гонарам нясе сваю адвечную сялянскую спадчыну. І калі толькі мог, заўсёды вырываўся ў свае родныя Бандары і хапаўся за плуг, за касу, за вілы, ехаў у поле, у лес...

...А тут за вокнамі варшаўскай кватэры сцелецца сумны гарадскі пейзаж.

— Як табе, Алесь, жывецца тут, адзінокаму? — пытаю.

— Добра, не наракаю, — адказвае ён і ўсміхаецца сваёй характэрнай бесклапотнай усмешкай. — Толькі, бачыш, адзінокаму рэдка даводзіцца мне быць, а калі ўжо здарыцца такая шчаслівая хвіліна, што астаюся без працы і без сяброў, дык тады я цэлымі гадзінамі магу сядзець сам і аб нечым думаць, марыць або слухаць музыку. Страшэнна люблю Чайкоўскага, Равеля і... „Песняроў". Толькі гэта рэдка здараецца...

Сапраўды, калісьці нават яго знаёмыя паўтаралі, што *„Барскі жыве ў Лодзі, працуе ў Варшаве, а найлягчэй яго сустрэць у Беластоку ці ў Бандарах"*. Ён жа ад самага пачатку вельмі актыўны дзеяч БГКТ, а зараз — член Прэзідыума Галоўнага праўлення, старшыня праўлення варшаўскага аддзела БГКТ, ён пастаянны прапагандыст Таварыства польска-савецкай дружбы, ён даследчык гісторыі беларускай літаратуры і беларускага фальклору Беласточчыны, ён, урэшце, літаратар, на паэтычным концe якога ўжо тры самастойныя зборнікі паэзіі, апошні з іх „Мой бераг" паявіўся нядаўна ў Мінску. Гэтых зборнікаў было б намнога ўжо больш, калі б існавалі ў нас болей спрыяльныя выдавецкія магчымасці.

Ён доктар гуманітарных навук, неўзабаве ўжо са званнем дацэнта і член Саюза польскіх пісьменнікаў.

А з другога боку — чалавек, які не ганьбуе вясёлай кампаніяй і сам адмысловы жартаўнік, любіць вострым жартам дапячы да жывога.

А з трэцяга боку — разумны, разважлівы дзеяч, які адважна і пераканаўча змагаецца за розныя грамадскія справы.

І гэта ёсць Алесь Барскі, ён жа — Аляксандр Баршчэўскі.

Толькі гэты партрэт далёка няпоўны, ён з'яўляецца ледзь журналісцкай замалёўкай.

Віктар Рудчык

Аляксандр Баршчэўскі. *Фота Я. Цялушэцкага*

ГАРТАЮЧЫ КНІЖКІ

БЕЛАРУСКАЕ КІНО

Беларускае кіно ў 1974 г. святкавала 50-годдзе свайго існавання. У канцы мінулага года паявілася, увекавечваючы гэты факт, кніжка на рускай мове „Кино Советской Белоруссии" пад рэдакцыяй Е. Л. Бандаравай. Да гэтага часу, каб што-небудзь даведацца аб гісторыі, людзях і творчых пошуках беларускага кіно, трэба было перагартаць кучы гадавых сшыткаў розных дзённікаў і часопісаў фільмовых і не фільмовых. А не ўсе ж на гэта маюць час, а галоўным чынам магчымасці.

Кніжка складаецца з 29 артыкулаў, інтэрв'ю і нарысаў, напісаных 24 аўтарамі, у большасці дакладна звязанымі з кіно Беларусі. Можна яе чытаць урыўкамі, хаця не спадзяюся, каб хтосьці, хто прачытае адзін раздзел, не ўзяўся за прачытанне астатніх. Яны напісаны прыступнай мовай, і што найважнейшае, змяшчаюць бясцэнныя інфармацыі аб гісторыі беларускага нацыянальнага кіно, аб яго стваральніках, прадаўжальніках, аб традыцыях і сучасных тэндэнцыях развіцця. Аўтары шчыра пішуць пра дасягненні і пра няўдачы.

Перш за ўсё ўвагу чытача прыцягваюць у кніжцы раздзелы, прысвечаныя гісторыі кіно. А яна багатая і цікавая. Цяжка пра яе напісаць у некалькіх словах. Вось, нарадзілася беларускае кіно ў снежні 1924 г., калі ўлады Беларусі стварылі трэст „Белдзяржкіно". Першыя беларускія фільмы паўсталі ў... Ленінградзе на студыі „Савецкая Беларусь", дзе ў г.г. 1928-1939 працавалі беларускія кінематаграфісты з-за недахопу ўмоў працы на месцы ў Беларусі (база тут толькі стваралася). На беларускай студыі распачалі сваю творчую дарогу такія вядомыя людзі савецкага кіно, як М. Данскі, Е. Дзіган, І. Пыр'еў, Б. Бабачкін, Э. Гарын. Найвялікшаю папулярнасцю ў гледачоў карысталіся такія беларускія фільмы, як „Канстанцін Заслонаў", „Чырвонае лісце", „Дзяўчына шукае бацьку", „Праз могільнік", „Паланез Агінскага" і іншыя.

Не менш цікавыя раздзелы прысвечаны людзям беларускага кіно — Уладзіміру Коршу-Сабліну, Льву Голубу, Андрэю Булінскаму, Юрыю Тарычу. Каштоўныя інфармацыі прыносіць таксама нарыс аб беларускай кінадакументалістыцы. На канец варта прачытаць выказванні саміх творцаў, у якіх аналізуюць яны свае творчыя пошукі.

Кніжку ўзбагачвае 127 чорна-белых здымкаў з фільмаў.

Адзін недахоп, які можна закінуць кніжцы, гэта брак індэкса загалоўкаў фільмаў і прозвішчаў творцаў, якія называюцца ў тэксце. Думаю, што ў наступных выданнях, а яны напэўна будуць, аўтары паклапоцяцца і аб індэксе.

„Кино Советской Белоруссии" выдала тыражом 10 тыс. экземпляраў выдавецтва „Искусство" ў Маскве ў 1975 годзе.

Пётр Байко

Навучанне роднай мовы ў 1975/76 г.

(СТАТЫСТЫЧНАЯ ДАВЕДКА)

Паводле даных куратарыі Беластоцкай школьнай акругі, у 1975/76 годзе беларуская мова выкладаецца ў 63 пачатковых школах у параўнанні з 77 школамі ў мінулым годзе. Колькасць школ паменшылася на 14, што было вынікам часткова ліквідацыі малалікіх школ і часткова — спынення навучання беларускай мовы (Альхоўка, Астравок, Баброўнікі, Вітава, Галады, Катлы, Клюкавічы, Круглы Лясок, Леўкі, Мора, Навасады, Нурэц, Пілiпкі, Пянькі і Тыневічы Вялікія). Адначасна прыбыў новы пункт навучання — гмінная зборная школа ў Бельску.

Колькасць вучняў, якія вывучаюць беларускую мову ў пачатковых школах, зноў значна паменшылася. Калі ў 1974/75 г. было іх 5314, то ў бягучым школьным годзе — толькі 4460. У адрозненне ад пачатковых школ, значную стабільнасць праяўляе навучанне роднай мовы ў агульнаадукацыйных ліцэях у Бельску і Гайнаўцы, у якіх у 1975/76 г. гэты прадмет вывучалі 744 вучні ў параўнанні з 753 вучнямі ў папярэднім школьным годзе.

Навучанне беларускай мовы ў пачатковых школах ажыццяўляецца на тэрыторыі двух гарадоў і 17 гмін. Ніжэй прыводзяцца даныя, якія паказваюць на абсяг яе навучання ў паасобных гарадах і гмінах Беластоцкага ваяводства:

	1974/75		1975/76	
	школ	вучняў	школ	вучняў
Бельск	1	469	1	456
Гайнаўка	1	95	1	79
гміны:				
Арлянская	8	416	8	420
Белавежская	1	15	1	14
Бельская	10	486	7	322
Боцькаўская	2	68	1	28
Вышкаўская	1	29	1	25
Гайнаўская	7	620	6	602
Гарадоцкая	4	165	3	105
Дубіцкая	5	341	4	244
Заблудаўская	3	149	3	133
Кляшчэльская	3	126	3	121
Мельніцкая	1	78	1	64
Мілейчыцкая	1	30	1	16
Міхалоўская	2	65	—	—
Нараўкаўская	7	459	6	419
Нараўская	7	593	6	424
Нурэцкая	3	183	2	111
Храбалоўская	5	292	5	254
Чыжоўская	4	596	3	623
Шудзялаўская	1	39	2	—

(тур)

АДГАЛОСКІ

НЕ ГАРЛАЧ, АЛЕ ТАКСАМА ПЕВЕНЬ

Яшчэ і яшчэ раз разгарнуўшы „Загоны" Сакрата Яновіча, не ведаю чаму, але Гарлача сустракаю найчасцей. Гарлач — гэта певень, пра якога піша Сакрат Яновіч. Высняю гэта тым, хто можа яшчэ не чытаў гэтай цікавай кніжкі.

Пеўні, яны ўсе як пеўні. Вялікай інтэлігенцыяй не грэшаць, а прыгажосцю ды чупурнасцю так. Якія б яны, аднак, не былі, а ўсё ж прыводзяць на душу нешта роднае.

Быў я яшчэ зусім малым хлопчыкам, калі мне давялося няньчыць мачасіных дзяцей. Іван, малодшы за мяне на чатыры гады, ужо быў пад маёй апекай. Калыска вісела за печкаю. Я стаяў на так званым „запыковы" і ці дзіця спала, ці не, аберуч за вяроўку трымаючыся, „рызаваў". Ды заўсёды мусіў памятаць, каб дзіцё было адвернута галавой на хату. Ведаеце чаму? Не ведаеце. А таму, што нікому з чужых людзей нельга было бачыць дзіцяці твару, каб не заўрочыць. Гэтага я асцерагаўся добра і памятаў, бо калі б забыў, зноў дастаў бы кулаком у плечы.

Ды гэтага чорта рагатага — пеўня ніяк не мог высцерагчыся, таму, што ён урочыў дзіця, глянуўшы ў вакно. У тым выпадку не было розніцы, як калыска была абернута. Раз певень глянуў у акно, значыць малыш будзе хворы. Здаралася такое даволі часта на маю бедную галаву, бо куры і іх муж — певень вельмі любілі сядзець і грэбсціся на прызбе. Чаму на маю бедную галаву? А таму, што я вельмі не любіў дзяцей „лячыць". Я выкручваўся як мог перад мачыхай, каб не лячыць і нават плакаў, але калі ўжо, як трэба дастаў, тады мусіў хоць плачучы, а лячыць. Маё лячэнне заключалася ў тым, што трэба было на дзіця дмухаць тры разы, пачынаючы ад галавы: пффф-тфу! пффф-тфу і г.д. Потым трэба было дзіцяці выцерці сподам сарочкі твар і сказаць: „Маро, згінь, прападзі".

Так я і лячыў шасцёра дзяцей, якіх мачыха нарадзіла. Цяпер хто ім лечыць іхніх? Ці мо пеўняў не трымаюць?

В. П.

(Працяг са стар. 1)

АРГАНІЗАЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

працы з беларускай кніжкай у сваім асяроддзі, конкурсаў, рэжысёраў і сцэнографаў драматычных калектываў, арганізатараў харавых мерапрыемстваў у сваім асяроддзі і г.д.

Вельмі каштоўным і незамянімым актывам у гэтай дзейнасці былі і ёсць настаўнікі, а перш за ўсё настаўнікі беларускай мовы, працуючыя ў сферы дзейнасці БГКТ. Яны з'яўляюцца ініцыятарамі і арганізатарамі культурнай дзейнасці і з імі трэба наладзіць сістэматычнае супрацоўніцтва.

Гэту задачу нельга вырашыць за адну сустрэчу. Трэба сустрэчы арганізоўваць сістэматычна, згодна з планам, прынятым у ГП, беручы пад увагу тыднёвыя ці двухтыднёвыя курсы невялікіх спецыялістычных груп актыву гурткоў.

Сувязь з гурткамі і яго актывам трэба ўтрымоўваць пастаянна.

Усё гэта выклікае неабходнасць зрабіць змены ў працы Галоўнага праўлення, яго штатнага апарату, актыву, згуртаванага ў літаратурным аб'яднанні „Белавежа", навуковым гуртку і камісіях.

Неабходна прыняць прынцып большага, цэнтральнага праграмавання працы гурткоў, каардынацыі іх дзейнасці, дзякуючы сістэматычнай дапамозе прафесіянальных сіл, але абапертай на прынцыпах грамадскай дзейнасці, на пашане да людской ініцыятывы. Апрача гэтых задач, у даны момант на ГП БГКТ пераходзіць кантрольная функцыя працы гурткоў і гаспадаранне даверaным ім абсталяваннем, касцюмамі і грашыма, вядзенне дакументацыі. ГП БГКТ разам з рэвізійнай камісіяй павінны прыстасаваць сваю дзейнасць да новых задач, крыху іншых і шырэйшых згодна з патрабаваннем сучаснай арганізацыйнай структуры таварыства.

Абапіраючыся на багаты вопыт шырокага супрацоўніцтва БГКТ з маладзёжнымі арганізацыямі, прафесіянальнымі саюзамі, з прадпрыемствам „Кніжка-Прэса-Рух", добраахвотнымі пажарнымі камандамі і культурна-асветнымі пляцоўкамі, неабходна ўвесці новыя формы працы, прыстасаваныя да актуальнай структуры. Беручы пад увагу актуальны стан членаў БГКТ (71 прац. — гэта людзі, маладзейшыя 30 год), неабходна намеціць праграму, адпавядаючую патрэбам і зацікаўленням моладзі.

У сувязі з гэтым цяснейшым павінна стаць супрацоўніцтва з маладзёжнымі арганізацыямі, якія сваю структуру ўжо прыстасавалі да арганізацыйных змен у краіне. Абапіраючыся на пагадненне, падпісанае Прэзідыумам Галоўнага праўлення БГКТ і Прэзідыумам ВП СВМ, трэба актуалізаваць яго ў паразуменні з Ваяводскай радай Сацыялістычнай федэрацыі саюзаў польскай моладзі ў Беластоку. У даны момант у маладзёжным руху адбываюцца гістарычныя змены, і пасля VIII з'езду БГКТ трэба прыняць іх пад увагу ў нашай праграме.

Прапанаваныя змены форм працы БГКТ дазволяць таварыству яшчэ больш дзейсна ўдзельнічаць у грамадска-палітычным жыцці і рэалізацыі грамадска-гаспадарчых задач краіны, намечаных у пастановах VII з'езду ПАРП.

Янка Зенюк,
сакратар ГП БГКТ

У дашоўскай школе

Школа памяшчаецца ў двух будынках: старым і новым. У іх разам 11 класаў для навучання, кухня, бібліятэка, фізкультурны зал, раздзявальня і настаўніцкі пакой. Каля школы знаходзіцца спартыўная пляцоўка для гульняў у ручны мяч і валейбол, агарод, на якім вучні садзяць бульбу, капусту, моркву і г.д., а таксама палісаднік, дзе летняй парою расцвітае шмат прыгожых кветак. Школьны пляц абгароджаны.

У школе з кожным годам расце ўзровень навучання і выхавання. Аб гэтым сведчыць факт, што выпускнікі яе паспяхова здаюць экзамены ў тэхнікумы, ліцэі і прафесіянальныя школы.

У школе 181 дзіця, вучыць 7 настаўнікаў, на чале з Ігнатам Рашчэнка — дырэктарам школы. Па яго ініцыятыве ўзбагачаецца цікавымі экспанатамі мініяцюрны школьны музей баявой славы людзей з Дашоў і суседніх вёсак. Школьнікі сабралі медалі і дакументы мясцовых удзельнікаў II сусветнай вайны і абаронцаў народнай улады ў Польшчы. Бачым тут медалі Аляксея Рашчэнкі, Грышы Міцэвіча. У гэтым міні-музеі ёсць і іншыя каштоўныя экспанаты: каскі, мячы, грошы і г.д.

У дашоўскай школе існуе вучнёўская крама „Друг". У ёй прадаюць найлепшыя вучні восьмага класа. Вучні могуць у краме купіць сабе сшыткі, алоўкі, піржнае. У школе актыўна працуе гарцэрская і зухаўская арганізацыі, якімі кіруе настаўніца Таіса Голуб. Гарцэры прымаюць удзел у розных акцыях, памагаюць зухам — адным словам, весела і карысна праводзяць час.

Большая частка вучняў мае ўласныя ашчадныя кніжкі СКО з грашовымі ўзносамі. Найбольш грошай на кніжках СКО маюць: Ірэна Рашчэнка з III класа, Веслаў Маркевіч і Марыя Рашчэнка з V класа, Марыя Такарская з VIII класа. У школе дзейнічаюць яшчэ арганізацыі ПЦК, СКС, клуб „Вавёрка".

У школу ходзяць дзеці з суседніх вёсак: Грузкая, Пятроўшчына, Жукі, Паграбы, Клебанка, Паўлова. Некаторым з іх у школу больш 3 кіламетраў, таму арганізаваны даезд дзяцей у школу. Зімой на вялікім перапынку вучні атрымліваюць гарачую, забеленую каву.

Да найлепшых вучняў школы залічваюцца Марыя Такарская, Аліна Насковіч, Валя Цыбульская з класа VIII; Марыя Лявіцкая, Мікалай Пікуцін — VII клас; Ірэна Міцэвіч — VI клас; Веслаў Маркевіч — V клас, Лена Евюк — IV клас; Ірэна Рашчэнка — III клас, Эва Бадовец — II клас, Эля Сельвановіч — I клас.

Марко

Марыя Такарская вучыцца ў восьмым класе пачатковай школы ў Дашах. З'яўляецца найлепшай вучаніцай гэтага класа. Яна належыць да такіх арганізацый: ПЦК, СКС, СКО, ЗГП, клуба „Вавёрка", вучнёўскай спулдзельні. Найбольш любіць матэматыку і геаграфію.

НОВАЕ Ў „КАРО"

Прадпрыемства трыкатажнай прамысловасці ў „Каро" глыбока прарасло ў асяроддзе Гарадка, мястэчка на ўсходняй ускраіне Беластоцкага ваяводства. Аднак найбольш істотныя змены адбыліся тут нядаўна. Тры гады таму назад гэтае прадпрыемства было пераведзена ў новы прасторны будынак. Закуплены новыя швейныя і кравецкія машыны, а таксама іншае абсталяванне.

Уваходзім у вялізны швейны цэх, заліты белым неонавым святлом. Тут безупынна стракочуць машыны, над імі пахіліліся галовы працуючых. Наогул цэх як цэх, як і на многіх падобных прадпрыемствах. Але ёсць і асаблівая прыкмета. У ім працуе шмат моладзі, у асноўным дзяўчаты. Сотні іх тут. (На прадпрыемстве працуе 600 асоб). Амаль усе выконваюць сваю працу высакаякасна. Але найлепшых прадукцыйных поспехаў дабіліся швачкі: Марыя Талуць, Уладзіслава Бачко, Леаніда Левацюк, Юзэфа Врублеўская і іншыя. Варта адзначыць і тое, што гарадоцкая вопратка карыстаецца вялікай папулярнасцю. Шыюць яны баваўняную бялізну ў шырокім асартыменце. Дзве трэція ўсёй прадукцыі ідзе на краёвы рынак, а астатняя частка — на экспарт у Лібію, Фінляндыю і ЗША.

— У мінулым годзе прадпрыемства дало прадукцыю агульнай вартасці ў 237 мільёнаў злотых і перавыканала намечаны гадавы план, — гаворыць кіраўнік прадпрыемства Анатоль Кандрусік. — На 1976 год план яшчэ большы. Трэба будзе даць прадукцыю ў 268 мільёнаў злотых. Без павелічэння колькасці рабочых выканаць гэты план будзе магчыма толькі пры высока прагрэсіўным павелічэнні прадукцыйнасці працы. Можна аднак верыць, што рабочы калектыў гарадоцкага прадпрыемства трыкатажнай прамысловасці паспяхова справіцца з гэтай задачай. На нашым прадпрыемстве дзейнічаюць найбольшая і найлепшая ў Гарадоцкай гміне партыйная арганізацыя, якую ўзначальвае сакратар Ян Анхім і 30-асабовая маладзёжная арганізацыя ЗМС, якую ўзначальвае майстар швейнага цэха Марыя Тамашэвіч.

Вядома, што каб рабочы калектыў мог ударна працаваць, неабходна стварыць яму добрыя сацыяльныя ўмовы. Таму задбалі мы пра раздзявальню, у якой стаяць стройнымі радамі індывідуальныя шафы на рабочую вопратку, пакой для снедання, амбулаторыю. Ёсць таксама сталовая, з якой карыстаецца каля двухсот спажыўцаў. Варыць яна таксама 400 порцый супу для рабочых шматлікіх іншых прадпрыемстваў, якія возяць яго ў спецыяльных тэрмасах.

Моладзь асабліва прыхільна ўспрыняла вестку аб адкрыцці святліцы ў лістападзе мінулага года. Ёсць тут каляровы тэлевізар, шмат ілюстраваных каляровых часопісаў. Маладзёжная арганізацыя наладжвае ў святліцы сустрэчы з цікавымі людзьмі, танцавальныя вечарыны. Адбыўся тут ужо першы ўдалы навагодні баль. У святліцу закуплены гітары, арганы і іншыя музычныя інструменты за 120 тысяч злотых.

Будуецца яшчэ непадалёку ад прадпрыемства двухпавярховы жылы будынак на 18 сямейных кватэр. Будзе ён перададзены ў карыстанне ў першым квартале гэтага года. Яшчэ ў гэтым годзе будуць здадзены ў эксплуатацыю яслі, якія прымуць 80 дзяцей ад маці, якія працуюць на прадпрыемстве „Каро".

У наступным годзе закончыцца пабудова прадшколля.

Калі ўсе гэтыя аб'екты будуць служыць рабочым, прадпрыемства „Каро" ў Гарадку будзе прыкладам прадпрыемства з поўным абеспячэннем сацыяльна-бытавых умоў.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦІШКА ГАРТНЫ ЧАСТКА — XI

Пейзажныя вершы. Да цыкла, у якім выступае ілюстрацыя статычных з'яў у прыродзе, можам залічыць наступныя вершы: „Озірк", „Хмурынка", „Ручаёк", „Межкі" „Браты-дубкі", „Спакой". Верш „Озірк" раздзяляецца на дзве часткі. Абедзве часткі складаюцца з трох строф. Першая частка — гэта фатаграфія, а па сутнасці тры фатаграфіі. І так, у першай страфе аўтар гаворыць аб полі і лузе, у другой — аб лесе і кургане, у трэцяй — аб дарозе і зорным небе. Маем тут дачыненне з аб'ектыўнай, пазбаўленай якой-колечы эмацыянальнасці, ілюстрацыяй прыроды. Ва ўсіх „фатаграфіях" выступаюць статычныя, нерухомыя станы прыроды.

Другая частка верша — гэта эмацыянальны роздум паэта над тым, што толькі што зафіксаваў ён у першай частцы верша. Другая частка верша пачынаецца страфой:

І сэрца разам затрапеча,
Падыме, усхвале пачуццё:
Нячутнай, роднай, здэцца, рэччу
Наўкруг гавора мне жыццё.

Маўклівы пейзаж, прадстаўлены ў першай частцы, прамаўляе да паэта, узрушае яго, пабуджае ў ім эмацыянальны роздум. Такім чынам, пераходзячы да другой часткі твора, аўтар пакідае ілюстратарскі аб'ектывізм і пераходзіць да пачуццёвага суб'ектывізму.

Вершы „Спакой", „Межкі", „Ручаёк" — гэта творы, якія адзначаюцца монатэмай. У паасобных вершах пісьменнік займаецца ілюстрацыяй толькі адной прыроднай з'явы: рэчкі, ручайка, межаў.

У „Спакоі" паэт заварожаны цішынёй, якая запанавала над рэчкай. Ціхая плынь, нерухомы чарот, гарманічны рух, мошкі — усё гэта напаўняе сэрца паэта мірным спакоем і чаканнем новага ўздыху ветру.

У падобнай танацыі ўтрыманы верш „Ручаёк". Праўда, паэт гаворыць, што вада струменя „рэзва плешча і бурліць" і над вадой раздаецца песня птушак. Аднак, нягледзячы на гэта, ні рух, ні дынаміка, ні гоман, а толькі спакой і задуменне іграе першую скрыпку ў гэтым пейзажы. Верш мае выразна фатаграфічны характар і толькі апошняя яго страфа з'яўляецца як бы аўтарскай рэфлексіяй аб будучым лёсе струменя.

Верш: „Межкі" — гэта фатаграфія каляровая. У малюнку поля выступаюць колеры зялёны, жоўты, белы. Твор канчаецца рэфлексійна суб'ектыўнай страфой, у якой выступаюць элементы, несугучныя лагоднаму і мірнаму настрою з першай часткі твора. Незразумела, чаму прадстаўлены ў вершы пагодны, гарманічны, прывабны пейзаж палохае паэта:

Сам пабег бы, здэцца, з межкамі туды —
каб быў добра пэўны, што пры лесе том
не спаткаўся раптам з новым варагом,
мала спадзяванай новае бяды...

У двух апошніх радках твора якраз і праяўляецца дысгарманічны, нічым не апраўданы элемент. Трэба аднак сказаць, што такая непаслядоўнасць і нелагічнасць — частыя госці ў творах многіх паэтаў.

Апошні верш цыкла „Браты-дубкі" даволі складаны ў сваім змесце і ў сваёй сэнсавай вымове. Паэт апісвае дубы, якія, абняўшыся, зімой змагаюцца з халадамі, ветрамі і снегам. Другая частка верша — гэта сентыментальны малюнак гармоніі паміж тымі ж дубкамі і веснавой атмасферай. Трэцяя, апошняя частка верша — гэта зварот паэта да бліжэй няведамага другога:

Бы гэты дубочкі, з табою мы, друг,
Халоднай зімою скаваны ў ланцуг,
Ў туманах абвітых наўкола густых,
І шчасця не бачым хвілінак святых.
Ці з'явім калі маладыя мы сны
Прыдучай да нас залатое вясны?
І ветрык ці скажа прынадным дзьмухом,
Што вольна і нам ўпіцца шчасным жыццём,
Ці вечна ў туманах блудзіць будзем мы
Нядолі і гора сібірнай зімы?

Як бачым, зварот утрыманы ў форме пытанняў, на якія ніхто не дае адказу. У вершы Гартны выкарыстоўвае характэрны для сентыменталістаў і рамантыкаў прыём аналогіі або атоесамлівання чалавека і расліны. Зрэшты, увесь верш пранізаны духам або празмернага спачування, або празмернага захаплення, або празмернага самалітавання — у гэтым таксама праяўляецца яго сувязь з сентыментальнай трагедыяй.

Трэба сказаць, што амаль усе прадстаўленыя тут вершы — гэта творы, якія ў меншай ці большай ступені набліжаюцца да ідыліі. Як вядома, ідылічныя віды паэзіі належаць да найбольш распаўсюджаных сярод сентыменталістаў. З гэтага, аднак, не вынікае, што можам Гартнага залічыць у рады сентыменталістаў. Яго пейзажныя вершы рэалістычныя, а сентыментальныя схільнасці — гэта толькі мазкі настрою.

(Працяг са стар. 2)

МІНУЛАЕ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

на паўночна-ўсходнюю Беласточчыну пранікалі крывічы, а яцвягі „ў 1 — пачатках 2-га тысячагоддзя нашай эры насялялі тэрыторыю паміж Нёманам і вярхоўямі р. Нарвы“ (т. XI, с. 572).

Сярэдневякоўе Беласточчыны таксама знайшло адлюстраванне, між іншым, у артыкулах „Галіцка-валынскае княства“ (т. III, с. 308-9), „Берасцейская зямля“ (т. II, с. 299), „Даніла Галіцкі“ (т. IV, с. 136), „Драгічынская бітва“ (т. IV, с. 265). Гэты апошні працытуем поўнасцю: „Драгічынская бітва 1237 г., бітва паміж войскамі валынскага князя Данілы Галіцкага з нямецкімі рыцарамі пад Драгічынам на Бузе. У 30-я гады 13 ст. нямецкія рыцары Дабжынскага ордэна выкарысталі міжусобную барацьбу рускіх князёў і захапілі Драгічынскую воласць Берасцейскай зямлі. У 1237 г. Даніла Галіцкі разбіў рыцараў ордэна на чале з іх магістрам Бруна, большасць іх захапіў у палон і вызваліў Драгічын. Пасля Драгічынскай бітвы Дабжынскі ордэн распаўся і зліўся з Тэўтонскім“. У артыкуле „Падляшша“ (т. VIII, с. 9) чытаем: „У І-м тысячагоддзі нашай эры паўднёвую частку Падляшша каланізавалі мазаўшане, дрыгавічы, бужане. Да 13 ст. на поўначы Падляшша жылі яцвягі, якіх у канцы 13 ст. асімілявалі мазаўшане і дрыгавічы. Тут узніклі старажытныя гарады Бельск (1253 г.) — даты ў дужках абазначаюць першае ўпамінанне ў летапісах (І.С.), — Драгічын (1142) і Мельнік (1260). З І паловы 14 ст. Падляшша ў складзе Бельскай і Берасцейскай зямлі ўвайшло ў Вялікае княства Літоўскае, з 1413 г. у Трокскім, з 1520 г. у Падляшскім ваяводстве“. Працяг гісторыі Падляшша знаходзім у артыкуле „Падляшскае ваяводства“ (там жа): „Утворана ў 1520 г. з 6 паветаў: Бельскага, Берасцейскага, Драгічынскага, Камянецкага, Кобрынскага, Мельніцкага. Цэнтр — Драгічын... Паводле Люблінскай уніі 1569 г. Падляшскае ваяводства адышло да Польшчы і ўключыла Бельскую, Драгічынскую і Мельніцкую землі. Бельская зямля падзялялася на Бранскі і Тыкоцінскі паветы“.

Шмат фактаў, якія непасрэдна або пасрэдна адносяцца да Беласточчыны,

Артыкулы „Фёдараў“ (т. X, с. 570) і „Мсціславец“ (т. VII, с. 298) прысвечаны постацям двух выдатных усходнеславянскіх друкароў, якія ў маёнтку гетмана Р. Хадкевіча ў Заблудаве заснавалі першую на Беласточчыне друкарню і выдалі ў ёй „Евангелле вучыцельнае“ (1569 г.) і „Псалтыр з часаслоўцам“ (1570 г.). Асаблівую каштоўнасць і цікавасць прадстаўляе для нас артыкул (т. V, с. 35): „Івановіч Грынь

Літве ў другой палове XVI ст.

Нямала звестак пра мінулае Беласточчыны і г. Беластока знаходзім таксама ў артыкулах „Хадкевічы“ (т. XI, с. 14), „Павел з Візны“ (т. VII, с. 587), „Беласток“ (т. II, с. 271), „Браніцкі“ (т. II, с. 391) і шэрагу іншых. Словам, мінулае Беласточчыны прадстаўлена ў БелСЭ даволі багата.

І. Снарскі

ГМІНЫ
Нурэц

Сядзіба гміннага ўпраўлення ў Нурцы знаходзіцца па-суседску з чыгуначным вакзалам. Вельмі часта так бывае, што людзі, маючы ехаць некуды цягніком, выходзяць раней з хаты, каб адначасова ўладзіць тыя ці іншыя справы ў сваім гмінным упраўленні.

На вёсках гміны Нурэц зямля невысокай якасці, але дзякуючы працавітасці і дбайнасці сялян ураджай збожжавых культур у мінулым годзе склаў 23,6 цэнтнера з гектара. Варта падкрэсліць добры старт пад ураджаі бягучага года, бо на канец студзеня план мінеральных угнаенняў выкуплены быў ў 85 працэнтах.

У гміне Нурэц добра праходзіць скупка збожжа. У канцы снежня 1975 года план яго скупкі выкананы быў у 81,5 працэнта. Па скупцы быдла гміна выканала план у 100 прац. а па скупцы малака — у 110 прац.

Пры дапамозе сельскагаспадарчай службы сяляне гміны намагаюцца лепш і па-сучаснаму гаспадарыць. Многія з іх з'яўляюцца прыкладам для сваіх аднавяскоўцаў у выкарыстоўванні сучаснай агратэхнікі. А вось некаторыя з іх: Юрка Кунах і Віктар Яношук з вёскі Стоўпцы, Станіслаў Ядчук і Станіслаў Гжэнда з Аўгустынкі, Міхась Мушкатэль з Вулькі Нурэцкай, Эдвард Амельянюк з Сяміхочаў, Віктар Бартнічук з вёскі Нурэц і іншыя.

Спамянуты Віктар Бартнічук з'яўляецца адначасова вядомым дзеячом у сваёй ваколіцы, дасканалым арганізатарам, менавіта яго сяляне выбралі старшынёй камітэта будовы чыгуначнага прыпынка каля вёскі Нурэц, які неабходны многім вёскам. Сяляне вёскі Нурэц і суседніх вёсак выканалі ўжо грамадскай працы на суму 2 млн. зл. Гмінныя ўлады ўвесь час садзейнічаюць карысным пачынанням сялян; дзякуючы гэтаму 16 лістапада мінулага года з устаноў Нурца амаль 100 чалавек прыступіла да грамадскай працы.

Гаворачы аб справах гміны Нурэц, нельга не сказаць аб гміннай спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў (СКР) пад кіраўніцтвам Ігара Шумскага. Загаспадарыла яна ўжо 700 га зямельных угоддзяў, пачала ў мясцовасці Барысаўшчына гадоўлю і адкорм свіней, якіх цяпер там больш 600 штук. Запланавана да 1980 года пабудаваць там велізарны свінарнік на 3 тысячы штук. Гэта будзе своеасаблівы камбінат па прадукцыі свіней, які і спулдзельні і дзяржаве будзе даваць вялікую карысць. Планы СКР-у прадбачваюць таксама значнае павелічэнне ўраджаяў і колькасці сельскагаспадарчай тэхнікі, якая значна паўней служыла б таксама сялянам гміны ў апрацоўцы зямлі. Пакуль што ў СКР-ы налічваецца 44 трактары, 5 камбайнаў і шмат іншых машын. Праўда, многія сяляне ўжо рэдка звяртаюцца ў справе паслуг да СКР-у, бо ў гміне ёсць ужо 18 трактараў, купленых самімі гаспадарамі.

У вёсках гміны нядрэнна развіваецца будаўніцтва. У мінулым 1975 годзе гміннае ўпраўленне дало на будову 109 дазволаў, у тым ліку 30 дазволаў на будаўніцтва жылых дамоў. У карыстанне аддадзена ў мінулым годзе 24 дамы і 34 інвентарскія будынкі. Добра праходзіць у гміне ліквідацыя саламяных стрэх. У плане было 70 будынкаў — скінута 80 саламяных стрэх, а хаты накрыты вогнеадпорнымі матэрыяламі.

У гміне Нурэц паслугі выконвае амаль 60 рамеснікаў. Нават баранія шкуры ёсць дзе выправіць. Але справа паслугаў надалей будзе адной з праблем, якой мясцовыя ўлады ўдзяляюць многа ўвагі ў сваёй дзейнасці. Многа робіцца тут у галіне рамонту і будовы дарог, у галіне паляпшэння ўмоў працы школ, у галіне культуры і г.д. Але, як сцвярджае начальнік гміннага ўпраўлення Мікалай Косцюх, галоўным пытаннем надалей застаецца павелічэнне сельскагаспадарчай вытворчасці.

Міхась Хмялеўскі

Вёска Нурэц. Фота Я. Цялушэцкага

ФАЛЬКЛОР

ЯК ПРЫЕХАЎ ПАН КОНЕЎСКІ...
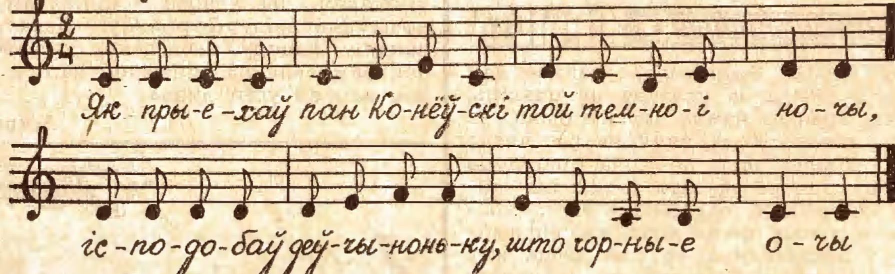
(БАЛАДА)

Як прыехаў пан Конёўскі той темноі ночы,
і сподобаў деўчыноньку, што чорные очы.
Казаў, казаў пан Конёўскі музыкам іграці,
а сам узяў деўчыноньку той пошоў гуляті.
Молодая деўчынонька шуток не прымала,
як одвела белу ручку той по морді дала.
— Ой, чы будеш, деўчынонько, ты зо мною жыті?
Ой, чы хочэш, деўчынонько, у сырой землі гнігі?
— Ой, ні буду, пан Конёўскі, я з тобою жыті,
лепей буду, пан Конёўскі, у сырой землі гніті.
Сказаў, сказаў пан Конёўскі маляроў зазваті —
чорноокой деўчыноньцы труну маляваті.
У молодоі деўчыноньки вышыта сорочка,
кудой неслі деўчыноньку — топтана дорожка.

Ад Веры Паповай, 1932 г. нараджэння, г. Беласток, якая навучылася гэтай песні ад сваіх матулі, бабулі і цёткі, што жылі ў вёсцы Гнецюкі каля Заблудава, запісаў 20 кастрычніка 1975 г. М. Гайдук. Нотная транскрыпцыя — Л. Панько.

СКР У ОРЛІ НЕ ТОЛЬКІ ПРАДУКУЕ

Кааператыў сельскагаспадарчых гурткоў (СКР) у Орлі вядзе сельскагаспадарчую дзейнасць на 512 гектарах ПФЗ-аўскіх зямельных угоддзяў. Сее перш за ўсё расліны, звязаныя з жывёлагадоўляй. У мінулым годзе ён адкарміў і прадаў дзяржаве 800 тучнікоў. Каб павялічыць гадоўлю, прыстасоўвае будынкі, якія раней займала цагельня.

Дырэкцыя арлянскага СКР дбае пра паляпшэнне ўмоў жыцця сваіх працаўнікоў. Перш за ўсё пра кватэры. Дагэтуль атрымалі іх працаўнікі СКР у Шэрнях і яшчэ шэсць кватэр атрымаюць рабочыя кааператыва ў Орлі.

У вёсцы Шчыты кааператыў сельскагаспадарчых гурткоў арганізаваў цэнтр „Сучасная гаспадыня“, у якім можна карыстацца кравецкімі паслугамі, цырульняй, а таксама пазычальняй рознай кухоннай пасуды.

У мінулым годзе ён арганізаваў восем дзяцінцаў і дзве пляцоўкі з неабходнымі прыладамі для дзіцячых гульняў.

Кожны год СКР арганізуе для сваіх працаўнікоў краязнаўчыя экскурсіі. Апрача таго, многія працаўнікі выязджалі адпачываць у курортныя мясціны. (ця)

У Арэшкаве каля Гайнаўкі зладзеі раскрадаюць культуру. Дзеля гэтага робяць на электрычнай лініі кароткае замыканне, а калі ўсё сяло патанае ў цемры, праламліваюцца ў вясковы дом культуры ды грабуць адтуль мяхамі. За два свае „візіты“ сцібрылі два магнетафоны, безліч прыладаў да пісання, прыладку да брыцця, мнагавата дарагіх папяросаў ды іншых атрыбутаў культуры. Колькі ўжо месяцаў арэшкаўскі дом культуры стаіць з забітымі наглуха вокнамі ды дзвярыма, бо ніхто не хоча ў ім працаваць. На ўсе прапановы ды просьбы чуецца адзін адказ: „Але, спрабуй пайдзі туды на клубовую, чаго добрага яшчэ і мяне ўкрадуць!..“ Арэшкаўцы між сабою мяркуюць, што гайнаўскія гмінныя ўлады пабойваюцца заняцца гэтай справай, каб часам і іх не ўкралі. (іс)

Хто быў атаман Муха-Міхальскі?

АБ ГЭТЫМ ДАВЕДАЕЦЕСЯ З НАРЫСА ІЛЫ РАЖКОВА „ЧАЛАВЕК З ЛЕГЕНДЫ“, ЯКІ НЕЎЗАБАВЕ ПАЧНЕМ ДРУКАВАЦЬ У „НІВЕ“.

Тры гады таму назад на забаве ў нашай вёсцы пазнаёмілася я з хлопцам. Спадабаўся ён мне і я яму таксама. Ад тае пары пачалі мы сябраваць, а потым пакахалі адзін другога. І ўсё было б у парадку, але Янка мусіў ісці ў войска. Рассталіся мы, і Янка прасіў, каб я была яму вернай, каб чакала, пакуль вернецца. І я яму абяцала, бо мы мелі пажаніцца. Было вельмі сумна, але прыехаў у нашу вёску хлопец з Гайнаўкі, які мной зацікавіўся, а потым наведваў мяне. Янку я нічога аб гэтым не казала. Але мінула два гады, і мой каханы вярнуўся з войска. Прыйшоў да мяне і ўбачыў гэтага хлопца. Пачалася сварка. Янка ўдарыў мяне па твары. Потым абодва хлопцы выйшлі з хаты. Бачыла, як біліся на панадворку. Не паказаўся больш ні адзін, ні другі. А калі аднойчы ўбачыла я Янку, ён нават не глянуў на мяне, быццам не пазнаўшы. Хлопец з Гайнаўкі больш у нашай вёсцы не паказаўся. Парай, што мне рабіць, каб ізноў вярнуць Янку, каб усё было, як раней. Я яго надалей вельмі кахаю.

Малгося

З гэтага, што пішаш, відаць, што між табой і хлопцам з Гайнаўкі кахання не было. І ты павінна пры першай магчымасці сказаць аб гэтым Янку. Скажы, што апрача сяброўства нічога больш між вамі не было. Прасі прабачэння, ты ж вінавата. А калі пачуцці Янкі асталіся нязменнымі, напэўна ўсё наладзіцца. Каханне многаму прабачыць.

„Сэрцайка“

У здаровым целе і дух здаровы

ЯКІ СОН ЗДАРОВЫ?

Нішто так не рэгенеруе сіл, як моцны, здаровы сон. Ведае аб гэтым большасць жыхароў нашай планеты. Ёсць яшчэ, аднак, частка людзей, якія сну выразна недаацэньваюць, і многія справы (патрэбныя і непатрэбныя) робяць коштам гэтых неабходных гадзін адпачынку.

У народзе існуе погляд, што сон перад поўначчу — найбольш здаровы. Цяжка абгрунтаваць навукова, што гэткі сон мае асаблівае значэнне для здароўя. Ёсць жа шмат людзей, у якіх дасканалае самапачуццё, а засынаюць яны, як правіла, пасля поўначы.

Няпраўда, што хто хоча выспацца і быць здаровым, павінен засынаць найпазней а 23.00. Галоўнае — гэта выканаць запатрабаванне арганізма на 8-гадзінны сон у суткі. Хто раней пачынае працаваць, а трэба ж яму гэту норму сну выканаць, павінен легчы раней спаць, прынамсі на пару гадзін перад поўначчу, аднак зусім гэта не абазначае, што гэтыя дзве гадзіны з'яўляюцца больш каштоўнымі, чым наступныя.

У сувязі з гэтым узнікае пытанне: ці можна без шкоды для арганізма перастáвіць рытм сну? Калі гэта адбываецца рэгулярна (напрыклад, праца на дзве розныя змены ў двух чарговых тыднях), то арганізм пераносіць гэтыя пераскокі без ніякага расстройства. Сон і бодрстваванне залежыць, як і іншыя функцыі арганізма — тэмпература, біццё сэрца, ціск крыві, траўленне — ад „унутранага гадзінніка“, заведзенага на 24-гадзінны рытм. Калі, такім чынам, арганізм прывыкне да таго, што праз нейкі акрэслены час у ім наступае рэгулярнае перасоўванне, то пераняссе гэта без пратэстаў. Запратэстуе толькі тады, калі будзе прымушаны да нічым неабгрунтаванага хаосу.

Ці аб людзях, якія ў сувязі з сваёй працай вымушаны спаць удзень, а не ўначы, можна сказаць, што іх сон менш каштоўны?

У прынцыпе — не, аднак, пры той умове, што агульная колькасць іх сну будзе дастатковай і што сон будзе адбывацца без знешніх памех, у цішыні, без яскравага святла. На жаль, найцяжэй выканаць гэтую другую ўмову. Як паказваюць даследаванні, жанчыны, працуючыя на трэцяй змене, ходзяць на рабоце, як правіла, невыспаўшыся. Недахоп сну выклікаюць, зразумела, і многія іншыя фактары: узрост, агульны стан здароўя, колькасць дзяцей, сям'я і г.д.

Эскулап

ВЕР-НЕ ВЕР

Прысніліся мне два хлопцы, адзін з іх хацеў мяне забіць кінжалам. А вось як было гэта ў сне.

Мне быццам бацька сказаў, каб я ішла на пашу за каровамі, але я хацела паехаць фурай. Ужо я мела ад'язджаць, але прыйшлі да мяне дзве сяброўкі, якія хацелі, каб я пайшла з імі, бо мяне чакае на дарозе мой хлопец. Аднак я не згадзілася, бо трэба было ісці за каровамі. Выехаўшы з вёскі я ўбачыла лес. Паміж дрэвамі ўкрываўся хлопец, якога я знала з выгляду. У руцэ ён трымаў нож. Калі б я яго не ўбачыла, то можа б і паехала на пашу, але я яго заўважыла. Ён мяне дагнаў і ўскочыў на фуру. Я затрымалася. У тую ж хвіліну я ўбачыла каля сябе свайго хлопца, які клікаў мяне на спатканне, і адну сяброўку са школы. Гэты хлопец, што меў у руцэ кінжал, пакінуў мяне, а стаў чапляцца да маёй сяброўкі. Я кароў да дому не прыгнала. На гэтым прачнулася, вельмі знерваваная. Баялася. Што можа абазначаць гэты сон?

Чытачка з Гайнаўкі

Як ні круці, усё ж чакае вас нейкая хісткая, няпэўная справа (фурманка, да язды на якой вы самі дзельна прычыніліся). Чакаюць вас ні то нейкія сваркі і непрыемнасці ў гэтай справе, ні то нейкая небяспека. Вы ж раз бачылі нож, а іншы раз ён здаваўся вам кінжалам. Ды хлапец з кінжалам ускочыў на вашу фурманку. Дзякуючы вашаму хлопцу небяспека, пагражаючая вам, павінна мінаваць, чаго і жадае вам ад усёй душы

Астрон

Консультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Былы зяць займае дом цесця і нічога за кватэру не плаціць. Умовы арэнды паміж імі не было, бо цесць адносіўся да зяця як да члена сям'і. Былы зяць не хоча пакінуць кватэру, гаворачы, што і так яму нічога не зробяць, бо плаціць ён не абавязаны, а калі цесць хоча, каб ён выйшаў з памяшкання, то хай дасць яму іншую кватэру, бо і так яго на вуліцу не выкінуць. Ці можна патрабаваць ад яго арэнднай платы і ці можна патрабаваць прымусовага высялення?

АДКАЗ: Уласнік дома, калі дом не падлягае публічнай гаспадарцы, можа патрабаваць прымусовага высялення асобы, якая пражывала ў яго доме па яго дазволу без умовы арэнды — так, як і ў тым выпадку, калі б паміж імі ўмова арэнды была заключана. Рашэнне суда выконваюць кватэрунковыя ўлады, г.зн. жыллёвы аддзел, які існуе пры начальніку горада. Рашэнні выконваюцца ў меру таго, як гарадскія ўлады маюць у сваім распараджэнні кватэры, у якія можна перасяліць гэткіх кватарантаў. Можна таксама патрабаваць заплаты за карыстанне з памяшкання. Паколькі няма ўмовы, можна патрабаваць заплаты такой, якая ў данай мясцовасці агульна прынята. За час, пакуль такое патрабаванне не прад'яўлена, абавязак заплаты не існуе.

Этнаграфічнае акенца

Стары вадзяны млын на рэчцы Слойка каля вёскі Талькоўшчына.
Фота М. Гайдука.

І ў такі вось час, калі ад знямогі мутнела ўвачччу і ўсё на свеце было непатрэбна і абыякава, пачуўся спалоханы голас Блішчынскага:

— Немцы!!!

Гэта было самае горшае — іхняя пагібель, здаецца, падступіла ўпрытык. Але ўжо столькі было перанесена імі за апошнія дні, столькі выпакутавана, што гэтая страшная навіна не спалохам, а толькі самотнай тугою азвалася ў іх душы. Усё ж Цімошкін неяк устаў з долу, і, перасільваючы ў сабе знямоглась, сеў на снезе. З-пад хутара, паўз дрэўцы, пэўна, па іхніх слядах, адзін за адным ішлі немцы.

Блішчынскі з нечаканым спрытам падхапіў аўтамат і падаўся за сцірту. У доле заварушыўся і прастагнаў Ваня. Ён прыўзняўся на руках, прыкусіў ад болю губу і ўтледзеўся ў звечарэлы прастор.

— Валодзя, — за сцірту! — пакутна моршчачыся, сказаў ён, і Цімошкін адчуў, што ім засталося адно — біцца.

І сілы яшчэ знайшлося. Цімошкін устаў, учапіўся адною рукой за Ваневу руку і сяк-так памог яму дацягнуцца да іх саламянага прытулку.

Але, кажуць, бяда не ходзіць адна. Не паспелі яны запаўзці ў застрэшак, як новая трывога — за маёра, — зварухнула нутро Цімошкіна. Прыкрыты да паловы саломай, Андрэеў ляжаў, як і раней, і ягоны твар, прысыпаны снегавою мукой, здаваўся нежывы. Хлопец кінуўся да яго, крануў за плячо, трасянуў — ніводным рухам, ніводным знакам маёр не азваўся. Тады ён, вырываючы гузікі, расшпіліў ягоны шынель, прыпаў вухам да шырокіх нерухомых грудзей, і хутка зразумеў, што ў іх ужо не засталося жыцця. Ён сказаў аб тым Шчарбаку, але той, спакучаны сваім болем, толькі курчыўся на саломе і маўчаў.

Немцы між тым таропка шыбавалі па ўзмежку — усяго іх было дванаццаць. Адзін адстаў нечага, прыгнуўся, пакорпаўся пад сваім абуткам, пасля бягом дагнаў пярэдніх. Далей і з боку ад іх, за хутарам, абыякавае да людскоe бяды, заходзіла чырвонае, патухлае сонца. Вецер патроху цішэў, і завея ў полі спакайнела. Ваня прыціснуўся да саломы ў доле, ён яшчэ болей збялеў і, пэўна, каб не стагнаць, моцна сціскаў сківаццы. У Блішчынскага нервова дрыжала пашчэнка, увесь ён неяк прыцціх і разгублена шнырыў вачамі па снегавым прасцягу.

Трэба было рыхтавацца да бойкі, і Шчарбак, павярнуўшы да хлопцаў твар, на якім ляжала выразная грымаса болю, раздражнена крыкнуў:

— Ну, што стоўпіліся? Цімошкін — пад каня!... Ты, пісар, — на той бок, за сцірту! Адбівацца будзем!

Блішчынскі, прыгнуўшыся, моўчкі шмыгнуў за сцірту. Цімошкін выйшаў з-за рога і пачаў мясціцца ў снезе да конскага трупа. Ваня ўсё ляжаў ніцма пад сціртай.

— Ат, чорт! Закурыць бы! — ціха прастагнаў ён. Заўжды ў хвіліну, калі насоўвалася небяспека, ён прагнуў курыць. Звычайна ў такі час Цімошкін згортваў цыгарку, прыкурваў і соваў сябру ў зубы, а ён, не адрываючыся ад прыцэлу, наводзіў гармату па пяхоце ці танках. Гэта памагала яму быць спакойным і роўна рабіць сваю справу. Цяпер жа курыва ў іх не было, і Ваня з болем і горыччу вылаяўся.

Яны пачалі чакаць. Каб ямчэй было ўцэліць, Цімошкін паклаў аўтамат на худы конскі загрывак, — страляць аднаю рукой было нязручна. Шанцаў выйсці жывым з гэтага ліха ў іх было мала, калі б хоць удалося падпусціць ворагаў бліжэй. Наўрад ці будуць немцы атакоўваць іх, але агню зададуць, гэта хлопцы ведалі добра. Яшчэ кепска, што так мала было патронаў — па адным толькі дыску на аўтамат. Аднак прыдумаць што-небудзь другое ўжо было позна. Немцы павярнулі ад дрэўцаў і, абхопліваючы сцірту падковай, пачалі разыходзіцца ў полі. Яны пакуль што не стралялі, але, відаць, адчувалі, што будзе бойка, і, насцярожана ступаючы ў снезе, падыходзілі ўсё бліжэй.

— Ваня, бяры тых, што злева, а я — што справа, — сказаў Цімошкін сябру.

Шчарбак кіўнуў галавой. Яму, пэўна, гаварыць было цяжка, і выглядаў ён вельмі зняможана. У Цімошкіна балюча заныла ўнутры, не так за гэту бяду, як за Ваню, чулася яму, што нямала пакут чакае хлопца з той яго ранай.

Тым часам паволі цямнела. Над хутарам расплылася ў небе лімонная жаўцізна з барвоваю паскай ля самай зямлі. Сінявая смуга залізвала, хавала

ТРЫБУНА чытачоў

Пісьмо пра кепскую дарогу

Мы, жыхары вёскі Тапілец, гміны Турасль Касцельная, звяртаемся з гарачай просьбай, калі гэта магчыма, памагчы нам у нашай бядзе. Менавіта: будавалі да нас дарогу, якой дагэтуль не закончылі. А план прадбачыў закончыць яе пяць год таму назад. Так як грамадскія рады нарадовыя пераносіліся пастаянна з вёскі да вёскі, то і дарогі будаваліся там. А нашы грошы — на нашу дарогу прызначаліся на пабудову іншых дарог.

Не раз ужо гэтыя справы ставіліся ў гміне, ды гмінныя ўлады тлумачацца тым, што не запланавана наша дарога на гэты год, то зноў, што няма бюджэту, то няма людзей і ўвогуле не абяцаюць нават на будучыню. А будуюць жа дарогу да жвіроўні, якая, па праўдзе, і непатрэбна.

Яшчэ выясняем, што на нашай дарозе незакончаны толькі 1-кіламетровы адрэзак, на які мы прызначаем 43 тысячы зл., якія пераховўваем на ашчаднай агульнавясковай кніжцы ПКО, а таксама кажам, што выйдзем на грамадскі чын. Гэты невялікі кусок дарогі нам страшна даецца ў знакі: вясной нельга вывезці ўгнаенні на поле, а восенню — цукровыя буракі ў цукроўню „Лапы", што ў 25 км, не вывезеш.

Мы просім заняцца нашай балючай справай і памагчы.

Жыхары вёскі Тапілец.

НІВА НАША „НІВА"

Штогод красуе ў полі ніва,
як спелым коласам прыгнецца
пад лёгкім ветрыку парывам,
як закалышацца шумліва
ды хваляй жытняй пранясецца...
Як зачаруе пахам хлеба,
то сэрца выскачыць, здаецца,
калі дужнянець з ласкі неба,
мне шчасця большага не трэба —
здаецца, сонейку смяецца...
Нядзелькай кожнай цешыць „Ніва",
як мовай роднай адазвецца;
на ніве вырасла шчасліва,
таму для нас яна, не дзіва,
у душу песняю кладзецца...
За дваццаць год набрала сілы
і свеціць „зоркай" ад світання,
каб не забыць зямелькі мілай
дзядоў, заснуўшых пад магілай,
ды слова роднага кахання...
На ёй паэзіі пашана
і творчых думак адгалоссе,
на кожны голас паслухмяна,
параіць сэрцайку каханай
— шуміць старонкамі калоссе...

Ул. Шклярук

Узнагароды экскурсаводам

Мілая ўрачыстасць адбылася нядаўна ў гуртку экскурсаводаў ПТТК у Белавежы. На адным з чарговых сходаў семярым экскурсаводам былі ўручаны прызнаныя ім раней узнагароды за выдатныя заслугі на ніве экскурсаводства. Атрымалі іх: праф. др Ян Ежы Карпінскі (пасмяротна) — шматгадовы дырэктар Белавежскага нацыянальнага парка, стваральнік падстаў тутэйшага турызму; інж. Раман Ясінскі — піянер белавежскага экскурсаводства, першыя экскурсаводы — др Станіслаў Бароўскі, Канстанцін Казак, Мікалай Кічкайла, Трафім Дзем'янюк; арганізатар краязнаўчых экскурсій у гуртку — мгр Уладзіслаў Муканоўскі.

Белавежскі гурток 26 красавіка г.г. будзе святкаваць 17-годдзе свайго існавання. У момант узнікнення налічваў ён 27 чалавек. Няма ўжо сярод жывых А. Чарэшкі, В. і Д. Першкаў, К. Пянткоўскага, З. Садэры, У. Сачка, К. Улезлы і інш. З экскурсаводаў-піянераў, апрача ўзнагароджаных, водзяць яшчэ экскурсіі па сённяшні дзень Канстанцін і Анна Бушко, Аляксандр Карнейчук, Пётр Пілюцік, Уладзімір Валкавыцкі, Баляслаў Стысяк, Анна Камарэўская.

П. Байко

Найлепшыя

У канцы студзеня ў групе сельскагаспадарчых школ у Бельску былі падведзены вынікі навучання і выхавання за першае паўгоддзе 1975/76 школьнага года. Самыя лепшыя ацэнкі атрымалі вучні Тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства. Пятрусь Жукоўскі з II класа атрымаў 10 ацэнак выдатных і 3 добрыя, а ў сярэднім 4,75. На другім месцы Барбара Янкоўская з IVa. У яе 6 ацэнак выдатных і 5 добрых, што ў сярэднім дае 4,54. На трэцім месцы вучаніца I класа Людміла Каліноўская. У яе 7 ацэнак выдатных і 7 добрых. Гэтыя вучні актыўна працуюць у розных маладзёжных арганізацыях.

Мікалай Няплоха

На такіх інжынераў людзі шлюць халеры

На сваіх прыпынках дырэкцыя ПКС ужо наставіла многа пачакальняў. Гэта вельмі добры ўчынак для людзей. Адна бяда, што гэтыя пачакальні не ўсюды пастаўлены на адпаведных месцах. Напрыклад, у Слойцы ля шашы Крынкі — Саколка пачакальня стаіць у 200 м ад скрыжавання дарогі, па якой ідзе ПКС са Слойкі ў Саколку праз Бабікі, Малявічы і іншыя вёскі. Значыць, калі табе чакаць гэтага аўтобуса, вымушаны ісці 200 м у пачакальню. Але людзі не ідуць і не чакаюць у пачакальні, а на адкрытым месцы, бо ж вядома, што з пачакальні не дабяжыш, калі прыедзе аўтобус, а ён не чакае.

І так, хто б не прыходзіў у пачакальню, кажа: „Які гэта чорт паставіў і запланаваў тут пачакальню? Няма халеры на такога інжынера!"

Віт

З Віктарам Шведам

Здаецца, зноў адгукнуцца многія крытыкі, якім знаёма творчасць Віктара Шведа. Зноў кампазітары будуць пісаць музыку да яго новых вершаў.

5 лютага В. Швед выступіў у варшаўскім аддзеле БГКТ са сваім новым зборнікам „Дзяцінства прыстань". У яго новых вершах, як і ў папярэдніх, заўважаецца сумны настрой і аўтара, і яго паэзіі, выкліканы рознымі падзеямі з асабістага жыцця. Многа вершаў прысвечана таму кутку, дзе радзіўся і рос паэт; бацькам, сябрам і ўсім жыхарам вёскі Мора. Якія моцныя пачуцці звязваюць яго з вёскай, сведчыць цэлы рад вершаў, прысвечаных ёй у цэласці або часткова. Аўтар не забыў усяго, што перажыў у сваёй роднай мясціне. Шкада яму цяпер —

„З смаленых бярвенняў хаты
З саламянаю страхой"
(„Хата і дом"),

на месцы якой стаіць новы цагляны дом; шкада, што так рэдка піcaў пісьмы да сваіх бацькоў („Чаканне"). У гэтым самым зборніку В. Швед змясціў многа вершаў для дзяцей, тут ён дасканалы майстар. У Мінску выдаецца цяпер асобны зборнік вершаў В. Шведа для дзяцей — тыраж 50 тысяч. Гэта таксама сведчыць аб папулярнасці паэта і аб вартасці яго паэзіі. Цікавы быў і настрой гэтай сустрэчы. Прыйшлі сюды беларусы, палякі і ўкраінцы; прыйшлі крытыкі, паэты і перакладчыкі. Некаторым знаёма ўжо паэзія В. Шведа, а многія слухалі першы раз, але з вялікім захапленнем.

Пад канец сустрэчы было многа пытанняў да аўтара, часта звязаных з праблематыкай вершаў.

Актыўныя ўдзельнікі дыскусіі: польскі паэт Тадэуш Фанграт, адначасова з'яўляецца ён старшынёй Польска-індыйскага таварыства і перакладчыкам венгерскай літаратуры; паэт Тадэуш Худы — перакладае паэзію Шведа; рускі паэт, які жыве ў Польшчы — Георгій Саргонін.

П. Гілеўскі

Марыя Кузыка, вёска Вулька (гміна Нараў). Неўзабаве вы атрымаеце пісьмовы адказ.

Мікалай Кузьміцкі, калонія Геранімова (гміна Міхалова). Прыдзецца вам крыху пачакаць адказу. Каб даведацца аб правядзенні ў вас электрыфікацыі гаспадаркі, нам неабходна пабываць у Міхалоўскай гміне, а можа яшчэ і ў іншых установах.

А. Самойлік, Беласток. Мы звярнуліся з пісьмовай просьбай да ўлад санітарна-эпідэміялагічнай станцыі ў Беластоку і ад іх чакаем адказу.

А. Матвейчук, вёска Чарэўкі (гміна Юхновец Дольны). Пастарайцеся даведацца, наколькі могуць дапамагчы ў вашай справе прафсаюзы ў Беластоку.

М. Панфілюк, Дубічы Царкоўныя. Матацыкл, пра які вы пытаецеся, прадукцыі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Кінафільм „Вінету" паставілі прадуцэнты Югаславіі і ФРГ. (ця)

23 лютага пасля поўдня на вуліцы Бучка ў Саколцы Яўтен К. „Газікам" абмінаў запрэжаную фуру і ў тым часе наехаў на Яніну В. з Хмялеўшчыны, Бабіцкай гміны, якая якраз злезла з воза і хацела перайсці вуліцу. Неасцярожная баба папала ў бальніцу.

У той жа дзень познім вечарам у вёсцы Скупава згарэла старая драўляная хата Фёдара С. Затраты на 20 тыс., але, найважнейшае, дзе жыць?

А 24 лютага здарыўся трагічны выпадак на беластоцкіх дарогах. Было гэта ў 19 гадзін на шашы Беласток—Заблудаў паблізу аўтобуснага прыпынка ў Пратасах. Веслаў Д., 21 год, з калоніі Пратасы, Заблудаўскай гміны, вышаўшы з аўтобуса, папаў пад колы аўтобуснай прычэпы і быў на месцы забіты. Аўтобусам I аддзела ПКС у Беластоку кіраваў Эдвард Л. з Казінцаў, гміны Дабрынева.

У той жа дзень у Беластоку на вул. 27 Ліпеня каля гадз. 18 „Жук", кіраваны Рамуальдам В. з Канавалаў, гміны Харошча, наехаў на 10-гадовага хлопчыка, які перабягаў вуліцу. Хлопчыка з параненай галавой завезлі ў бальніцу.

Схіляйце галаву!

Кожны з нас ведае, колькі бывае клопатаў, калі прыходзіцца купіць падарунак. А купляць здараецца часта.

У кожным большым горадзе ёсць спецыяльныя крамы з падарункамі. Нядаўна такую краму адкрылі пасля рамонту ў Бельску на вуліцы Міцкевіча. Кожны можа купіць тут адпаведны падарунак. У гэтым можна пераканацца, ужо глянуўшы на вітрыну. Вельмі прыгожыя прадметы ляжаць тут і прыцягваюць увагу прахожых. Нічога дзіўнага, што наведвальнікаў ніколі не бракуе.

Задумаў і я заглянуць. Заглянуў і чуць не закрычаў. Думаеце ад захаплення? Не... ад болю. Так! так! А ўсё ад таго, што ўваходзячы, забыў схіліцца і стукнуўся галавой аб верхнюю раму дзвярэй. Бо праз дзверы спакойна можа прайсці толькі асоба сярэдняга ці нізкага росту.

Людзі вышэйшыя, а такіх у нас не так ужо мала, павінны схіляцца. Кожны, хто вышэй 180 см, калі не схіліцца, то выйдзе з крамы можа і з падарункам, але апрача таго з шышкай на галаве.

Над уваходнымі дзвярыма крамы ёсць папярэчнае акенца. Каб ліквідаваць гэтае акенца і коштам яго павысіць дзверы, ніхто не падумаў. А шыбу ўставіць таксама можна ў верхняй частцы павышаных дзвярэй.

А можа аддзел ВСС у Бельску да часу, калі гэта зробіць, павесіць на дзвярах вывеску: „Пры ўваходзе схіляйце галаву".

Я на ўсякі выпадак наступным разам, калі буду выбірацца ў гэтую краму, захаплю з сабой матацыклетную каску.

В. С.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА БРЫДКУЮ СПРАВУ Ў КЛЯШЧЭЛЯХ

У нумары 1 ад 4 студзеня апублікавалі мы крытычную інфармацыю пра „брыдкую справу" на рынку ў Кляшчэлях. Наш чуйны карэспандэнт вельмі трапна падглядзеў гэтую справу, бо ўсё, што людское, нам не чужое. Ніжэй прыводзім адказ на нашу крытыку. Не надта ён нам падабаецца, бо тэрміновую ўсё ж справу адкладаюць на „заўтра", а яе прыдалося б зрабіць сёння. Мы абяцаем сачыць за ходам справы разам з нашым карэспандэнтам.

W odpowiedzi na notatkę „Brzydko, a powiedzieć trzeba" Urząd Gminy w Kleszczelach informuje, iż z chwilą poprawy warunków atmosferycznych zostanie wybudowany ustęp publiczny. W najbliższym okresie działalność związana z prowadzeniem targowicy zostanie przekazana Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" w Kleszczelach, ponieważ Urząd Gminy nie jest jednostką gospodarczą i nie może prowadzić działalności usługowej.

Naczelnik Gminy Andrzej Misiejuk

ЦІ ПАЛЕПШЫЦЦА ПРАЦА АДНАГО ГАЙНАЎСКАГА „ТОТО"?

У 2 нумары „Нівы" ад 11 студзеня была змешчана інфармацыя, якая крытыкавала неакуратную працу пункта „тото" ў Гайнаўцы на вул. 1 Мая. У адказ на нашу крытыку атрымалі мы з прадпрыемства „Таталізатар спартовы" — аддзел у Беластоку адказ, які нас задавальняе. Яго прадстаўляем увазе карэспандэнта і ўсіх чытачоў.

P.P. Totalizator Sportowy O/M w Białymstoku nawiązując do notatki prasowej z dnia 11.I.1976 r. pt. „Jeden taki Toto" dot. złej pracy punktu „Toto" w Hajnówce — uprzejmie wyjaśnia:

W dniu 12.II.b.r. pracownik Oddziału przeprowadził kontrolę kolektury i rozmowę z kolektorką Ob. Kacprzak Anną (w notatce mylnie podano nazwisko).

W wyniku kontroli stwierdzono szereg uchybień i nieprawidłowości powstałych z winy kolektorki, w tym możliwość nieregularnego otwierania kolektury.

W wyniku tego w dniu 13.II.76 r. udzielono Ob. Kacprzak Annie — upomnienie na piśmie — a biorąc pod uwagę, że takie wypadki występują i w innych kolekturach — fakt ten postanowiono podać do wiadomości w komunikacie dla kolektorów.

Dziękujemy za wszelkie uwagi, które pozwolą wyeliminować nieprawidłowości w naszej pracy — zapraszamy do odwiedzania naszych kolektur, typowania szczęśliwych numerów, oraz wysokich wygranych Zespołowi Redakcyjnemu i czytelnikom Waszego poczytnego pisma.

Z poważaniem Dyrektor oddziału
M. Kaliszewski

далячынь, снегавую роўнядзь атулялі ірыцемкі. На снезе, аднак, добра відаць была кожная постаць усіх дванаццаці немцаў, хоць падрабязней ніводнага з іх нельга было разгледзець. Усярэдзіне яны радзей раздаліся ў бакі. А на флангах сціснуліся, — пэўна фланговыя пабойваліся і не хацелі адрывацца ад астатніх.

І вось, не спыняючы хады, нехта даў першую аўтаматную чаргу — збоч у гурбіне штосьці гулка ляснула. Цімошкін здагадаўся, — гэта па бочцы, і пасунуўся бліжэй да заснежанага каня. Праз дзесяць крокаў ад яго туліўся ў доле Ваня, вецер круціў над ім саламяную пацяруху і снегавы пыл.

Немцы пачалі лупіць з усяе зброі. Чэргі гулка калацілі звечарэлую ціш, кулі, бы палкамі, лупцавалі гэты канец сціpты. Яна церусіла ў падветраны бок саламянай трухой і мякінай, густа запарушвала белы свяжуткі снег. Цімошкін прыціснуўся галавой да конскага чэрава і напружана чакаў, калі ж урэшце пацішэе той іх першы агнявы напор.

І ён урэшце неяк раптоўна спыніўся зусім. Хлопец хапіўся за аўтамат — немцы былі зусім блізка, доўгім выгнутым ланцугом яны ахаплівалі сціpту. Адны беглі, другія таропка крочылі — у падаткнутых пад дзягі шынелях, у касках ці ў зімовых казыркастых шапках. Цімошкін зірнуў на Ваню — здаецца, той быў жывы, цярпліва ляжаў пад рогам сціpты і чакаў.

— Рус, здавайсь! — данёсся з поля далёкі, задыханы, чужы і вельмі варожы голас. Закрычалі і другія, і з паўхвіліны яшчэ хлопцы чулі:

— Рус, здавайсь!
— Еван!.. Капут!
— Рус капут, здавайсь!

Хто ведае чаму — не той іх шалёны агонь, а гэтыя нахабныя воклічы гарачымі абцугамі рванулі Цімошкіну душу. Здалося хлопцу, што сапраўды іншага ім выйсця няма, што ўратавацца яны ўжо не здолеюць і застаецца толькі адно — памерці ці здацца ў палон. Але ж палон! Колькі ўжо яны нагледзеліся і начуліся аб ім, — палон быў для іх горш за самую страшную смерць.

І тады, каб заглушыць у сабе безвыхадную роспач і тыя варожыя крыкі, Цімошкін, не дужа старанна прыцэліўшыся, крамсануў па ланцугу чаргой. Пасля, упёршы магазін у змерзлую канячую лапатку, выпусціў запар некалькі кароткіх і частых чэргаў. Немцы страпянуліся, сёй-той кінуўся наперад, некаторыя пападалі ў снег, і зноў, хутка набіраючы лютасць, загрукацелі здаля іх аўтаматы.

(Працяг будзе.)

„Niwa" — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Не падмажаш — рыпіць...

Для жонкі я — працячок, якіх свет не бачыў. Яна крычыць: — Стаўка — мізэрная, прэміі — ні капейкі. А галаву дык вунь, як трымае! Пустую задзіраць лёгка.

Енчу:

— Не п'ю, не куру...

— Таму, што эгаіст!

...Вяртаюся дамоў з цыгарэткай у зубах, пахістваючыся.

— Нарэшце, — кажа яна, — а то я ўжо думала, так і звякуеш...

Цярпенне — маці прымнажэння. На рабоце не курыў. Эканоміў. Праз месяц у маёй кішэні перашэптвалася 12 рублёў. І я абвясціў жонцы:

— Будзе прэмія і на маім стале. Месяцы праз тры. Вось толькі, каб падмазаць...

— Ну, давай, давай! — сказала жонка і палезла ў шафу па грошы. Раніцай ціхім, але праніклівым голасам я паведаміў, што тое-сёе ўжо ёсць. І тут я ўпершыню даведаўся, што рукі ў жонкі пяшчотныя, губы-цёплыя.

На зыходзе наступнага месяца я сказаў, што прэмія адным вокам выглядае ў мяне з кішэні. Трэба толькі яшчэ нейкую бутэльку расціснуць з начальствам.

Паверыла, я зноў паклаў у сваю скарбонку некалькі рублёў. Увечары я нечакана натыркнуўся лыжкай на добры кавалак свініны.

На чацвёрты месяц жонка, кідаючы чарговую „падмазку" на стол, папракнула:

— Нешта ад тваёй задумы ні навару, ні нагару.

— Хто не сее, той не жне, — загадкава сказаў я.

І падлічваў. Атрымлівалася сто рублёў. Кавалак ладны. Такую прэмію не атрымліваў у нас за квартал нават і сам шэф.

У дзень зарплаты я паклаў на стол сваю „прэмію".

Мая жонка захлынулася ад шчасця.

А як паглядзела на мяне! Мамачка ты мая, як паглядзела! Ды за адзін такі позірк я гатоў не толькі што... нават у сталоўку на абед не хадзіць... Вы толькі паслухайце, што яна сказала:

— О любы! Ты ў мяне сапраўдны мужчына!

А сваёй маці кінула:

— Што ні кажы, але не падмажаш — рыпіць.

Панас Палітыка

Ідылія.

КОЛЬКІ СЯБРОЎ У НАЧАЛЬНІКА?

Адзін чалавек пытае ў начальніка:

— Колькі ў вас сапраўдных сяброў?

— О дарагі мой, — адказаў начальнік, цяпер іх не пералічыш... Дакладна ж колькасць маіх сяброў ты зможаш вызначыць, калі мяне знімуць з гэтай пасады.

МІКОЛКА

— Ты еў, сынок?

— Так, мамачка, еў.

— А чым жа цябе татка карміў?

— Лыжкай і відэльцам.

ПАСПЯШАЎСЯ

Адзін чалавек звярнуўся ў бюро надвор'я:

— Скажыце, калі ласка, якое надвор'е будзе заўтра?

— Заўтра і звяртайцеся, — адказалі яму.

НІЎКА

— А дзе той небарака, які іграў на флейце — пікало?

* * *

„А якое ваша званне?" —
Запыталіся ў мяне.
Ведаў я, што хваляванне
Не адразу праміне.

„Мой я званне немаўляці,
Пастушком увосень мок,
І мяне часамі маці
Ціха клікала „сынок".

Зроду я не быў задзіра,
А вясёлы, малады,
Лесарубам, брыгадзірам
Звайся многія гады.

Я маўклівы быў і дужы,
Але з пэўнае пары
Любая назвала мужам
(А цяпер заве „стары").

І было вялікім святам,
Як, ступіўшы першы крок,
І мяне выразна татам
Звалі дочка і сынок.

Два унукі ходзяць следам,
Або ездзяць на спіне,
І знарок старэнькім дзедам
Клічуць жэўжыкі мяне.

Я гляджу без хвалявання,
Як імкліва час бяжыць,
Бо хачу яшчэ да звання
Хоць бы прадзеда дажыць".

Сяргей Грахоўскі

ЗНАЙШОЎ ВЫХАД

Гапка: — І што гэта за прас: дзень працуе, а на другі — халодны, як лёд.

Даніла: — Сёння грэе?

Гапка: — Не!

Даніла: — Значыць, уключыш заўтра.

ПРЫЗНАЎСЯ

Прадае на рынку Кастусь кролікаў. Бабуля ўзяла аднаго, памацала, яшчэ і панюхала:

— А ці свежы ён?

— Свежы, свежы, — кажа Кастусь, — яшчэ ўчора мышэй лавіў!

Ломка старога.

...Ён многа б аддаў, каб яшчэ больш атрымаць.

...Будаўніка прыпёрлі да сцяны, каб тая не ўпала.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Габраўцы-маладжоны прыехалі ў Рым. Спыталі ў гасцініцы, колькі часу спатрэбіцца, каб агледзець увесь горад. Ім растлумачылі, што на гэта трэба мінімум чатыры дні, і вельмі здзівіліся, калі праз два дні габравец пачаў выпісвацца і папрасіў рахунак.

— Як жа вы паспелі так хутка азнаёміцца з горадам?

— Вельмі проста, — адказаў габравец. — Жонка мая агледала адну палавіну горада, а я — другую. А калі вернемся ў Габрава, раскажам адзін аднаму пра ўсё, што кожны бачыў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Аляксандра Грыгарука з Плютыч змяшчаем песню

Tyle słońca w całym mieście

słowa: Janusz Kondratowicz
muzyka: Jarosław Kukulski
śpiewa: Anna Jantar

Dzień — wspomnienie lata,
dzień — słoneczne ćmy,
nagle w tłumie w samym środku miasta
ty — po prostu ty.
Dzień — godzina zwierzeń,
dzień — przy twarzy twarz,
szuka pamięć poplątanych ścieżek,
lecz — czy znajdzie nas.

Tyle słońca w całym mieście,
nie widziałeś tego jeszcze,
popatrz,
popatrz!
Szerokimi ulicami
niosą szczęście zakochani,
popatrz,
popatrz!
Wiatr porywa ich spojrzenia,
biegnie światłem w smugę cienia,
popatrz,
popatrz!
Łączy serca, wiąże dłonie,
może nam zawróci w głowie
też!

Dzień — powrotna podróż,
dzień — podanie rąk,
ale niebo, całe jeszcze w ogniu,
chcę zatrzymać wzrok.

Tyle słońca w całym mieście...

— Што ты кажаш? Дзеці ўсё большыя і мацнейшыя?! Якія дзеці?

СМЕЛЫ

— Калі я за цябе выходзіла замуж, то думала, што ты смелы чалавек.

— Тое самае мне гаварылі ў той дзень усе знаёмыя.

ПАПРОКІ

На пероне вакзала стаяць муж і жонка. Муж, убачыўшы, як адыходзіць поезд, злосна гаворыць:

— Калі б ты не марудзіла, то не спазніліся б у дарогу.

— А калі б ты мяне не падганяў, то не давялося б так доўга чакаць наступнага.

КАЛЯНДАР

Актывіст БГКТ прапануе Хвядзюлінай Красавіцы „Беларускі каляндар" на новы год.

— Дзякую, але наш стары яшчэ ў добрым стане.

ПАСЛЯ ВЯСЕЛЛЯ

Бацькі ажанілі сына на непрыгожай дзяўчыне. Пасля вяселля маладая жонка пытае ў мужа:

— Скажы, каму з тваіх родзічаў трэба паказацца ў першую чаргу?

— Каму хочаш, — адказвае той. — Толькі мне на вочы не трапляйся.

Кур'ёзы

КОЛЬКІ КАШТУЕ „ПАСВЕДЧАННЕ" НАРКАМАНА

Наркаманія ў амерыканскіх войсках у ФРГ прымае велізарныя размеры. Унтэры, якія прыахвоціліся да гераіну і морфію яшчэ ў В'етнаме, перадаюць „баявы вопыт" рэкрутам, якія рэгулярна прыбываюць з ЗША. У раёнах размяшчэння амерыканскіх часцей дзейнічаюць падпольныя сіндыкаты гандляроў наркотыкамі. Камандаванне даўно ўжо страціла надзею пакончыць з гэтым злом і задавальняецца тым, што без лішняга шуму звальняе ў запас „устаноўленых" наркаманаў. У Вісбадэне абсталявана спецыяльная ваенна-медыцынская лабараторыя „магутнасцю" тры тысячы аналізаў у дзень. Пробы па спецыяльнаму загаду збіраюцца раз у тыдзень ва ўсіх амерыканскіх казармах у ФРГ і звозяцца ў Вісбадэн.

Попыт нараджае прапанову: у ваенна-медыцынскай службе Вісбадэна быў нядаўна раскрыты новы падпольны сіндыкат, які тайна гандлюе... аналізамі. Справа аказалася простай і прыбытковай: наркаманы, якія хочуць застацца ў арміі, купляюць „бездакорную пробу" і, наадварот, ваеннаслужачыя, што жадаюць датэрмінова вярнуцца ў Штаты, але яшчэ не прывыклі да наркотыкаў, набываюць „пробу" наркамана.

ГАРЭЗЫ І КРЫЛОЎ

Маладыя гарэзы, гуляючы ў Летнім садзе, сустрэліся з байкапісцам Крыловым.

— Вось ідзе на нас хмара! — крыкнуў адзін з кампаніі.

— Так, — адказаў Крылоў, — таму вось і жабы расквакаліся.

Знайшоўшы супольную мову, можна страціць цікавага субяседніка.